

Och en dag kan kanske också jag berätta

MATILDA LARSSON | REGNET SLUTAR ALDRIG FALLA ÖVER
FABRIKERNÄ I ŁÓDŹ

ARVID MÖRNE | NOVELLER
Vinnarbidragen 2019

SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Vinnarbidragen
i Arvid Mörne-tävlingen

2019

Skrifter utgivna av Svenska folkskolans vänner – volym 220
ISBN 978-952-7076-40-8
Layout och pärmbild: Rabbe Sandelin
Oy Nordprint Ab, Helsingfors 2019

Vinnarbidragen
i Arvid Mörne-tävlingen

2019

SFV:s litterära tävlingar

Syftet med SFV:s litterära tävlingar är att främja intresset för att skriva skönlitteratur. Det finns två tävlingar: Arvid Mörne-tävlingen (för under 30-åringar) som instiftades 1986, och Solveig von Schoultz-tävlingen (för de som fyllt 30) som instiftades 2004.

Vartannat år gäller tävlingarna dikter, vartannat år noveller. Arvid Mörne-tävlingen utlyses i oktober, tävlingstiden går ut i mitten av januari, och prisutdelningen sker i maj. Solveig von Schoultz-tävlingen utlyses i januari, tävlingstiden går ut i mitten av april, och prisutdelningen sker i september.

Båda tävlingarna har samma prissummor: I pris 5 000 euro, II pris 3 000 euro och III pris 2 000 euro.

Förstapristagarna erbjuds även en kortkurs i skrivande på Nordens folkhögskola på Biskops Arnö i Sverige. Kortkursen äger rum på sommaren och pågår cirka fem dagar. Därutöver får alla som premierats i SFV:s litterära tävlingar också delta i ett skrivarseminarium. SFV förbehåller sig den första publiceringsrätten till de prisbelönade tävlingsbidragen.

Med sin naturlyrik etablerade **ARVID MÖRNE** (1876–1946) skärgården och kustbygderna som finlandssvenskarnas eget poetiska landskap. Han hörde också till de mest respekterade bland ”den svenska jordens” ideologer, som ville bygga upp ett folkligt, finlandssvenskt och patriotiskt nationalmedvetande.

Men för det svenska ekonomiska och politiska etablissemanget framstod Mörne i många avseenden som oppositionell person. Det var inte bara mot AKS och äktfinsk svenskfientlighet som Mörne höjde sin berömda djupa malmstämma; också mot Lapporörelsen och dess svenska gynnare, mot högerradikalism i allmänhet och även mot de

kommersiella intressenas kulturella förmynderi yttrade han sig både som diktare och publicist. Mörne var också Finlands mest framträdande representant för den nordiska demokratins ”beredskapsdiktning” mot de totalitära tendenserna i 1930-talets Europa.

Redan som ung hade Mörne väckt uppmärksamhet med sin friska men ännu något oviga lyrik, men av den samtida konservativa kritiken ställdes han i skuggan av andra diktare. Senare bedömare har med skäl vänt på rangordningen.

Källa: Johan Wrede: "Arvid Mörne". Biografiskt lexikon för Finland, blf.fi, SLS
URN:NBN:fi:sls-4798-1416928957404

SOLVEIG VON SCHOULTZ (1907–1996) nådde konstnärligt mästerskap både som lyriker och som novelist. Hon debuterade år 1932 med ungdomsromanen *Petra och silverapan*, som följdes av romanen *December* fem år senare. Hennes första diktsamling *Min timme* utkom 1940. Kriget hade stor betydelse för henne, liksom för många av de kvinnliga författare som debuterade på 1930-talet, vilket framgår av den självbiografiska *Längs vattenbrynet* från 1992. Litteraturkritiken har i efterhand uppmärksammat att von Schoultz vid tiden för sin debut drogs till modernismen, som i början av 1940-talet var mycket omstridd.

Inom litteratur- och kvinnoforskningen har man fäst uppmärksamhet vid att von Schoultz utforskade ”samhällsmodern” – en kvinnotyp som ofta förekommer i kvinnotexter från kriget och efterkrigstiden. Solveig von Schoultz skildrar, ofta med en viss ironi, moderskapets många aspekter: från lycka till självuppoffring och åsidosättande av egna behov. Under hennes långa författarbana bemöttes detta på olika sätt. Under de första årtionena fick hon god kritik för sin psykologiska insikt och sina kunskaper om kvinnor och barn. Under könsrollsdebatten på 1970-talet var kritiken njuggare, medan hennes texter senare bemötts med uppskattning även från feministiskt håll.

Källa: Katarina von Numers-Ekman: "Solveig von Schoultz". Biografiskt lexikon för Finland, blf.fi, SLS
URN:NBN:fi:sls-5163-1416928957769

Arvid Mörne-tävlingen 2019

Första pris, 5 000 euro, tilldelades **Mathilda Larsson**, Helsingfors, för novellen ”Regnet slutar aldrig falla över fabriken i Łódź”, en stramt berättad, finessrik gestaltning av den trevande vänskapen mellan den högpresterande Elena och det slarviga berättarjaget. Texten tvinnar berörande samman universitetsvärld, härkomst och tillkortakommanden med tvånget att pressa fram en livshistoria ur någon annan.

Andra pris, 3 000 euro, gick till **Jessika Kriss Holmlund**, Åbo, för novellen ”Silverfiskar”, som på ett inklämmande sätt beskriver identitetens på en gång komplexa och självklara dimensioner. En människa behöver inte låta sig definieras ur ett kliniskt perspektiv, men kärleken kan bli en möjlighet till både stadga och förändring.

Tredje pris, 2 000 euro, gick till **Oskar Lindholm**, Helsingfors, för en intrikat novell, Äckleciastes, som med ett både lekfullt och stringent språk kämpar med frågor om jagförlust och perversion. Det finns ett allegoriskt element i den här textens aggressivt-njutningsfulla drift med en samtid som erbjuder obegränsade möjligheter till förströelse och verklighetsflykt.

Ett hedersomnämmande fick **Mårten Sandström**, Berlin, för novellen ”Boutonnièren”, som med espri och skärpa låter läsaren möta en människa som tror att han spelar det sociala spelet till fulländning. Men mellan champagneklunkarna och den kallhamrade maktutövningen framträder konturerna av en man som fullständigt förlorat förmågan att bestämma över sitt eget liv och relatera till det meningsfulla.

Ett hedersomnämmande fick **Sarah Åkerman**, Vasa, för novellen ”En annorlunda tid” som med språklig exakthet och realism exponerar de intensiva känslomönster som kan finnas under ytan i en till synes doftfri och grå vardag. Drömmar behövs alltid, men den ordlösa och tålmodiga kärleken finns ofta närmare än vi tror.

Jury bestod av litteraturvetaren **Maria Österlund** (ordförande), litteraturvetaren **Tatjana Brandt** och författaren **Peter Sandström**.

I pris

Matilda Larsson

Jag studerar litteratur och jobbar med texter. Jag är aktiv inom tidskriften Kontur och intresserad av film. Tidigare har jag skrivit en del essäistik och försöker mig nu på att skriva mer skönlitterärt.

Regnet slutar aldrig falla över fabrikerna i Łódź

Allt var fel med Elena. Det kunde man se på långt håll. De röda klackskorna som provocerande klappade över fakultetskorridorens blanka golv. Den åtsittande, brunrandiga pennkjolen i ylle som fick de manliga studerandena att titta efter henne med belåtna leenden. Och tröjan. Turkos, klassisk v-ur-ringning, noppig. Det mörka håret löst och vilt. Hon liksom stack i ögonen. Kläderna var ohjälpligt otrendiga och mismatchade. Till och med hennes lukt var för söt. Vi visste alltid i vilket rum hon hade haft föreläsningar, för där dröjde sig en svag doft av jasmin och aprikos kvar. Men värst av allt var hur hon gick. Med rak hållning och blicken rakt fram. Som om hon gått på en catwalk och varit den med den sista, vackraste sidenklänningen, specialgjord just för henne. Som om hon var lite värdigare än vi andra.

Hon var sträng, mycket intelligent och beläst. Mer beläst än vissa av de äldre lektorerna och professorerna. Det gjorde att en del hade svårt för henne. Speciellt dåvarande professor Hans Rydman som från första början hade ett ont öga till henne, och hon till honom.

Studenterna älskade professor Rydman, även kallad Rydde. Han var alltid hjärtlig och hjälpsam, vad det än var fråga om. När studenterna knackade på hans rum i ändan av korridoren tittade han alltid vänligt upp över de brunspräckliga Rayban-glasögonen med tjocka ramar och smålog, slog igen MacBooken och frågade älskvärt hur han kunde hjälpa till. Ibland höll han kontakt med studerande långt efter att de hade slutat och det var inte ovanligt att se någon utexaminerad historiker hälsa på honom på hans arbetsrum eller äta lunch med honom i kafeterian.

Men med Elena var det annat. Om det inte var något stavfel i artiklarna hon skrivit så var det hennes föreläsningar. Klagade någon studerande på henne (vilket brukade hända några gånger per år eftersom alla inte uppskattade Elenas stränga bedömning) brukade Rydde strama upp sig i den bruna kavajen han alltid hade på sig, anta en faderligt beskyddande min och högtidligt meddela den olyckliga studenten att han personligen skulle ta itu med saken. Utan att låta någon tid gå förlorad kommande han Elena att infinna sig på hans kontor så fort studenten försvunnit bakom hörnet i andra ändan av korridoren.

”Elena! Jag behöver tala med dig! In på mitt kontor, nu!” ropade han bryskt så att det ekade genom hela korridoren.

Då Elena kom in var han noggrann med att hon skulle lämna dörren öppen under deras ”diskussion”. Gick man förbi hans arbetsrum då, möblerat från topp till tå med björkfärgade Artek-möbler – Rydde var en stor beundrare av finländsk design och arkitektur, speciellt den av Alvar Aalto – kunde man se hur glasögonen rutschat ner på nästippen så att de djupt bekymrade rynkorna

mellan hans grå ögonbryn syntes tydligt. Stannade man och lyssnade kunde man höra hans faderligt bekymrade röst säga:

”Elena lilla, du måste förstå att här i Finland har vi ett annat sätt att föreläsa. Vi är ett *modernt* land med *modern* undervisning. Jag förstår att det kan vara svårt för dig att ta till dig de här nya sätten, men du måste förstå att det här inte är Polen. Okej?”

Elena svarade aldrig. Efter en stunds effektfull tystnad brukade Rydde luta sig fram, peta upp Rayban-glasögonen och fortsätta med en godmodig röst som rörde sig upp och ner som om han gnolade på en kär melodi:

”Jag hoppas verkligen att du tar det här på allvar. Det är inte första gången en student klagar på dig. Och se nu till att titta på de där uttalsövningarna jag gett dig. Det kommer att göra ditt liv så mycket lättare. Se så. Jag hoppas att jag inte behöver se dig på mitt kontor igen.”

Det sista sade han alltid med ett litet menande leende. För han visste ju, lika bra som hon, att hon skulle sitta på hans kontor igen. Att Rydde skulle ha samma predikan och att hon skulle ge honom samma bistra blickar som så många gånger tidigare, för Elena var och skulle förbli fel.

Jag och Elena kom bra överens från första början. Liksom hon hade jag aldrig hört till Ryddes favoriter, men till skillnad från henne berodde min impopularitet på att jag hade en tendens att slarva. Det skulle Elena aldrig ha gjort, hon var mycket noggrann, på gränsen till perfektionist, vilket ibland ledde till en del konflikter då vi samarbetade kring någon artikel. Jag har alltid varit tankspridd och en av de vanligaste orsakerna till att Rydde kallade in mig på sitt kontor (men aldrig med samma pondus som han kallade in Elena) var att jag glömt sätta in studenters vitsord och studiepoäng, satt in dem på fel person eller tappat bort en uppsats eller en tent. Varje gång var det lika pinsamt, jag slokade med huvudet och bad om ursäkt, men liksom i Elenas fall visste både jag och professor Rydman att jag skulle sitta på hans ljusa Artekkontor nästa termin igen.

Om det så berodde på Ryddes motvilja till oss, att vi båda var intresserade av det inte allt för populära ämnet skandinavisk och slavisk fornhistoria, eller helt enkelt det faktum att vi delade rum, så fattade jag och Elena snabbt tycke för varandra. Vi började ta kaffepauser tillsammans. Sällan i det trånga, skvalleryllda och snabbkaffeluktande pausrummet, utan istället gick vi oberoende årstid och väder runt hela universitetet till vårt eget (och som vi tyckte om att tänka på det som: hemliga) ställe. En liten undangömd kiosk med glaslucka och disken färggrant lockande med Lottokuponger. Bakom glasluckan hade

försäljaren Päivi en gammal Moccamaster, en grådaskig tekokare och en hylla full med godispåsar. Kaffet var billigt och hade en lite egen smak av karde-mumma. Och Päivi, med de långa glasögonsnoddarna dinglande på varsin sida om ansiktet, hade ett så mjukt och vänligt sätt att det alltid gjorde det värt promenaden.

Medan vi gick till Päivi, längs med kullerstensgatorna och stenbyggnaderna i ljusgult, brukade vi tala om artiklarna vi höll på med – inledningen haltade, borde vi ha ett nytt perspektiv, fungerade det faktiskt med Kaufers forskning eller borde vi använda en annan o.s.v. – om studerande och de andra anställda (något jag medger att jag var ivrigare på än Elena) och om filmer vi hade sett. Helst om filmer, det älskade Elena. Småningom började vi också gå på filmerna tillsammans, i små biosalonger med mjuka säten som aldrig luktade popcorn och som jag aldrig själv skulle ha hittat till. Elena tyckte om franska filmer och valde med omsorg vilka hon ville gå på i de tunna programhäftena från biograferna. Jag var inte så noga, utan gick villigt med på de Elena hade valt. Och snart började vi ta en öl efter filmerna på någon intelligande bar. Ibland sågs vi till och med på helgerna – för att hålla ett öga på Päivi, som vi sa.

Elena fick mig att känna mig djärvare, självständigare, till och med intelligentare än jag egentligen var. Hon hade ett sätt att snappa upp essensen i vad jag ville ha sagt som fick det att kännas som om jag själv formulerat det lika klart och enkelt som hon. Hon utmanade mig att läsa mer, se fler filmer, jobba hårdare. Och det gjorde jag. Och ju mer vi umgicks, desto nyfikenare blev jag på vem hon egentligen var.

Hon hade nämligen ett nästan virtuost sätt att lyckas styra bort samtalet från sig själv. Det var som om hon över huvud taget inte hade ett behov av att tala om sig själv. Då vi redan känt varandra i 2 år, jobbat på tre artiklar tillsammans (med för utomstående föga pulshöjande ämnen som Nestorskrönikan, folkvandringstiden ur nordisk synvinkel och nya perspektiv på fälttågen i Igorvädet), varit inne hos Rydde tre (jag) och fyra (Elena) gånger, gjort otaliga promenader till Päivi och sett nästan lika många filmer, visste jag fortfarande i princip ingenting om hennes privatliv. Några gånger försökte jag: Var hade hon växt upp? Hade hon några syskon? Hade hon jobbat någon annanstans före hon kom till universitetet? Varje gång svarade hon lika undvikande. Det jag hade lyckats få fram var: Polen, Łódź. Storasyster, Anna. Café.

Hennes sätt att undvika mina frågor gjorde att också jag blev reserverad om mitt privatliv. Som om det var något fult eller lite omoget att tala om det. Och vad skulle jag egentligen ha haft att berätta? Hennes förflutna tycktes så

mycket intressantare, farligare, mer skrämmande än mitt. Som om hon visste något om livet jag aldrig kunde förstå.

Det var en kall fredagskväll i januari då det hände. Frostn hade ritat isstjärnor på vårt arbetsrums tunna fönster och för att hålla kylan borta hade jag suttit invirad i en grön och dammig filt hela dagen. Det var en av de fredagskvällar då de flesta på institutionen stannade kvar lite längre och småningom började bleka och stirriga doktorander, lektorer och professorer och en och annan forskningsassistent droppa in i det gemensamma kafferummet. Någon kom på idén att provsmaka skumpan som var reserverad för nästa veckas doktorsdisputation och snart började halvdruckna vodkafaskor, ölbackar och fler skumpaflaskor och whiskyflaskor som folk fått i present eller av någon annan oklar anledning förvarade på sina arbetsrum, uppenbara sig i kafferummet. Det gjorde också fler lektorer, professorer och doktorander från de intelligande institutionerna. Det räckte inte länge förrän de bleka ansiktena blev rödrosiga och någon satte på musik och någon annan skrek att det där inte var någon riktig musik, utan lyssna här! Och snart var alla skumpaflaskorna för nästa vecka uppradade på det fläckiga kaffebordet och någon hade till och med rotat fram en chipspåse som högtidligt placerades i mitten av bordet.

Jag, Elena och en internationell kollega hade jobbat med en artikel om slaviska böneriter i samband med gudinnan Mokosja. Det långa projektet hade varit påfrestande, inte minst på grund av att den ryska kollegan svarade sporadiskt och olidligt kortfattat, vilket gjorde det svårt att komma vidare. Idag hade vi äntligen fått ett kort och efterlängtat "OK" från Ryssland och vi kunde äntligen lämna in artikeln för granskning. Inte ens Elena, som i regel alltid undvek liknande fester, protesterade mot att stanna kvar med de andra en stund.

Elena var klädd i en kragskjorta i ett silvrigt, liksom rinnande material som fick henne att lysa som något slags övernaturligt väsen. Hon stod och pratade med en kollega från kulturanthropologiska institutionen, Dea, som vi brukade ha mycket samarbete med. Jag betraktade dem från andra sidan av bordet där jag blivit inkapslad i en pretentiös diskussion mellan några av de nya doktorandstuderandena på litteraturvetenskapliga institutionen om någonting om att läsa Proust marxistiskt. Varje gång jag försökte stiga upp drog de ner mig igen och ville höra vad jag tänkte och tyckte om något visst stycke eller någon viss karaktär. Jag önskade att Rydde kunde komma och ta min plats, för han missade inte ett tillfälle att högljutt skryta om att han läst

alla sju böckerna, men han stod och talade med en ung söt doktorand på andra sidan av rummet. Så istället drack jag mer. En av doktoranderna, Wilhelm, tror jag att han hette – han slutade senare för att satsa på en karriär som politiker inom vänstern – hade dragit fram en Kossu-flaska som han konstant bjöd från. Snart började jag känna mig tillfreds och lummig, som att allt runtomkring mig kommit några steg närmare och trängde sig på på ett behagligt sätt, lite mjukare i kanterna, lite vänligare och lite mer underhållande än vanligt. När Elena i något skede tecknade åt mig om jag ville komma ut på en cigarett var jag redan oansvarigt full och fnissig (Wilhelms ivriga gestikulerande hade fått mig att tänka på en aggressiv bläckfisk och under de senaste tio minuterna hade jag tydligare och tydligare sett framför mig hur hans omkrets fylldes upp av viftande tentakler och hur hans ansikte svällde upp till en enda stor bläckfisknos).

När vi kom ut i den isiga vinterkylan kvicknade jag till så pass mycket att jag kunde stå rak och fixera Elena med blicken. Allting var fortfarande behagligt dämpat runt omkring mig, som om jag var under vatten och hon stod och tittade ner på mig ovanför ytan. Hon talade om någonting som jag inte längre kommer ihåg, men jag gissar att det hade någonting att göra med Mocosja-artikeln eller filmer eller något annat som då kändes så futtigt och obetydligt och lika pretentiöst som doktorandstuderandena inne i kafferummet. Och kanske var det just därför jag på vägen in halvt om halvt ramlade över den sunkiga och obekväma lädersoffan i fakultetens korridor – som säkert än i denna dag står kvar för att ingen orkat ta på sig ansvaret att göra sig av med den – och började tala om mig själv i hopp om att hon skulle uppmuntras till att göra det samma. Eller kanske var det så att jag egentligen, äntligen, bara ville tala om mig själv.

Så jag började berätta. Jag berättade om pappa som jobbade sent, som kom och gick och alltid hade portföljen i handen. Om mamma som var dagistant och inte orkade med sina egna barn då hon kom hem. Om lillebror som tog min hand innan vi gick och lade oss och ville att jag skulle stryka honom över pannan tills han somnade. Om golvplankan som knarrade precis vid ändan av sängen och som jag bände upp då jag blev äldre och gömde sprit och tobak under. Jag berättade om tonåren med acnen och den första kärleken. Om hur jag och lillebror växte ifrån varann och hur jag liksom växte ifrån alla andra också, stod vid sidan om. Kom in på universitet, gick en tid på studiefester, tröttnade, koncentrerade mig på studierna, var medelmåttigt bra och till slut blev erbjuden en doktorandplats och sedan fortsatte, tills jag hamnade här. Utan att egentligen välja något, jag bara drogs med, gick där någon annan stakat ut vägen för mig. Glömde att det någonstans fanns ett jag som skrek efter

något annat, efter något större. Efter ett liv där texterna jag skrev och läste var mina egna. Och medan jag berättade, ibland sluddrande och ibland tappade jag tråden, insåg jag med en hisnande klarhet hur litet allting var. Hur grå, fantasilös, platt, *vanlig* jag var i jämförelse med henne. Jag tittade upp mot Elenas ansikte, inramat av det mörka lockiga håret och stoppade äntligen mig själv mitt i en mening och kippade efter andan. Såg hennes mörka ögonbryn höjas, kände en hand på min axel.

”Är du okej?”

Jag kunde inte svara. Lyssnade bara på sorlet från det andra rummet som tycktes röra sig längre bort, kände hur jag sjönk djupare in i lädersoffan.

”Jag hämtar lite vatten åt dig”, sa Elena med oro i rösten.

Jag blev sittande kvar. Stirrade tomt rakt fram och såg framför mig hur bläckfiskarmarna slingrade sig ut från kafferummet och sträckte sig efter mig, hur allt annat flöt iväg längre bort. Hur en ung filosofilektor kom ut från toa och stirrade på mig med stora, gula fiskögon medan munnen öppnades i ett stilla blub-blub-blub.

Elena uppenbarade sig i dörröppningen och som om någon vridit upp volymen hörde jag slamret och stojet i det intilliggande kafferummet i sin fulla styrka igen och filosofilektorns ögon drogs tillbaka in i sina hålor. Färgerna blev skarpare, allting blev skarpare, vassare, och just då, då jag tittade upp mot Elena som kom gående med vattenglas, i den slätstrukna kjolen och den silverglänsande skjortan, blev jag fullkomligt rasande på henne. På att hon alltid höll sig samlad. Som ingenting berättade men som gick omkring som om hon visste något ingen annan visste, som om hon redan genomskådat allt och alla och nu bara roat följde med hur resten av världen stakade sig fram utan varken karta eller kompass. Hon kom där med det förbannade vattenglas som någon förmyndare, som ett allvetande helgon. Jag steg hastigt och ragglande upp – vilket orsakade att hela rummet svajade och jag kände ett akut behov av att kasta upp – och spände min vattniga blick i hennes klara, spottade ut:

”Drick det jävla vattnet själv. Du ska inte tro att du är så mycket bättre än alla andra. Varför säger du aldrig något om dig själv? Är det så jävla hemskt i ditt Polen? Varför säger du aldrig något? Rysshora.”

Jag såg hur hon stelnade till och hur hennes ansikte slätades ut som då man drar med linjal över en laminerad bok. Färgerna och kanterna suddades ut igen, korridoren fylldes av vatten och rösterna i kafferummet dog ut. Jag såg mina egna armar flyta ut i tentakler och hur allting virvlade upp i en fasansfullt stark ström, som en tsunami det bara fanns en väg undan, bort, bort, bort.

Medan Elena stod där, med det lockiga håret sakta vajande som sjögräs, och vattenglaset orörligt i handen.

Under hela veckoslutet gick jag inte ut. Jag låg i min säng i den trånga tvåan, försökte sova, försökte läsa men kunde inte. Jag tryckte ideligen fram hennes nummer, bara för att efter att ha stirrat på skärmen med hjärtat bultande tills siffrorna började gå in i varandra och mina händer började darra, snabbt tryckte på röd lur och kastade ifrån mig telefonen igen.

På måndagen sjukanmälde jag mig. Jag stod inte ut med tanken av att se henne. Jag stod inte ut med att säga förlåt. Det skulle vara att medge att det faktiskt hade hänt. Och samtidigt visste jag att hur mycket jag än bad om förlåtelse, vad jag än gjorde för att på alla sätt visa att det inte var så jag tänkte om henne, att jag aldrig hade tänkt så om henne eller ens någon annan, så skulle det inte hjälpa. Jag hade gått över en gräns och något mellan oss hade brustit.

Jag skyllde på utmattning och fick en månads sjukledighet. Gick bara ut till butiken när jag måste, men försökte fortsätta som om inget hänt. Försökte göra det jag vanligtvis gjorde. Började läsa de gradu-uppsatser jag handledde och hade på hälft, kollade min e-mejl, slötittade på gamla tv-serier. Men ingenting tycktes räcka till för att fylla dagarna som låg framför mig som tomma, oändliga fält. Och det var med ilska, skam och sorg som jag insåg att mina dagar hade varit fyllda med henne. Elena.

En tisdagskväll, då snön redan hade bytts ut till ett isande regn, och jag höll på att läsa igenom en gradu-uppsats om Britanniens kappupprustning i början av 1900-talet, ringde det på dörren. Jag stelnade till och tittade upp mot hallen snett framför mig. Den gröna fätöljen höll mig kvar som en sugkopp. Jag hade önskat och bävat för att hon skulle söka upp mig. Och ändå, det kunde inte vara hon? Det måste vara en tv-licenskontrollant. Eller någon annan. Det ringde en gång till. Jag fortsatte hoppas på att vem det än var skulle ge sig iväg. Ring-ring. Målmedvetna korta stackaton. Tänk om det brann någonstans? Om det var en granne som behövde hjälp? Ring-ring. Elena skulle aldrig ringa så enträget. Jag steg upp ur fätöljen och medan ringningarna byttes ut mot knackningar skyndade jag på stegen in i den trånga hallen. Redan övertygad om att något var allvarligt fel. Jag slog upp dörren och ...

Jag snubblade mitt i mina egna katastroftankar och kände hur någonting vått och kallt sipprade ner längs med ryggen på mig. Vi stirrade på varandra utan att säga någonting. Hon fortfarande med handen höjd i en knackning. Allt runtomkring koncentrerat i en enda punkt. Elena. Elenas blågrå ögon, den blåa regnkappans droppande mot trappuppgångens stengolv, droppar

som tycktes eka genom hela huset och bilda ekande ringar genom min trånga hall. Tiden rann vidare som ingenting. Lukten av aprikos och jasmin och kalla sten. Jag tappade greppet om var jag var och såg hur hennes ansikte med den skarpa näsan och de mörka ögonbrynen löstes upp framför mig, bildade en leksakssnurra av mörkt och blått som gick runt, runt, runt. Jag tog ett djupt skälvande andetag och världen klarnade igen. Hon steg in genom dörren. De svarta läderstövletterna rörde sig in mellan mina utspridda skor och lämnade våta fotavtryck efter sig på det bruna linoleumgolvet.

”Kan jag bjuda dig på någonting?” frågade jag med en röst som jag hoppades lät stadigare än den kändes.

”En kopp te, tack”, svarade hon och mötte min blick utan att le.

Jag visade fumligt med handen åt henne att komma in och skyndade mig in i kokvrån för att sätta på vatten att koka. Elenas regnrock prasslade ljudligt då hon hängde upp den och jag hörde henne gå in i vardagsrummet där jag lämnat gradu-uppsatsen utspridd på golvet. Jag förbannade den långsamma vattenkokaren och skramlade demonstrativt med koppar och skåpdörrar medan jag väntade. I det andra rummet hörde jag trästolen jag ärvt av min farfar knarra till. Alla ljud var liksom förstorade, de vällde ut och omringade mig, höll mig fast ännu en lång stund efter att de tystnat.

Efter en evighet hade tevattnet äntligen kokat färdigt och jag tog några lugnande andetag och gick ut med den rykande tekoppen, ställde den framför henne på bordet utan att spilla. Tyst tackade jag mig själv för att jag hade städat under veckoslutet och att pappren och tidningarna nu i alla fall låg i högar och inte utspridda över hela den skråmiga bordsytan. Jag satte mig ner mitt emot henne och väntade. Elena slöt händerna om den varma tekoppen och stirrade på en punkt på bordsytan, precis framför mig. Utan att röra blicken började hon med monotont röst.

”Vad vill du att jag ska berätta? Vill du höra om smutsgrå industribyggnader och en far som jobbade i kolgruvan? Som var våldsam? Om en mor som höll tyst? Om torkat bröd och hembränt vin? Om utsmetat läppstift, leopardmönstrade trosor och särade ben?”

Elena drog in luft och tittade upp. Fixerade mig med blicken.

”Det finns inte. Det är inte jag. Det är inte mitt Polen. Det är inte min historia.” Hennes ögon lyste och nu talade hon snabbt, det forsade ut som om vallarna brustit: ”Det är det alla ser, det är det alla vill se. Men det finns ingen tragisk historia. Det är klart att det fanns problem och det fanns stunder då jag längtade bort. Men kom inte och säg att du aldrig har gjort det?” Hon gjorde en paus och andades ljudligt genom näsan. ”Det finns bara två saker som gått

allvarligt snett i mitt liv och det är att min mor dog och att min far förälskade sig i en finländska.”

Jag kunde inte se henne i ögonen. Jag stirrade ner i bordsytan framför mig. Hon hade rätt. Allt hade ju passerat in. Jag såg framför mig en film vi hade sett under hösten. Den hade handlat om några utmärglade fabriksarbetare som levde i misär i en stad där det alltid regnade. Det var så jag hade tänkt mig Elenas liv. Utan att kunna hejda mig började jag protestera:

”Men varför har du då alltid undvikit att tala om dig själv? Jag förstår inte. Jag trodde att det fanns någon orsak ...”

”Orsak? Det är väl klart att det fanns en orsak. Och den orsaken är att jag inte tycker om att tala om mig själv. Vad ska jag berätta? Det är ointressant. Ingen människa är sin historia. Det har jag aldrig trott på. Men när vi kom hit, jag var 16 år, talade allting emot det. Jag var ingenting annat än min historia. Allt jag sade och allt jag gjorde skrek: polack! kommunist! hora!”

Jag ryckte till vid det sista ordet och kände hur skammen gjorde mig het och kall på samma gång. Jag ville gråta. Men Elena fortsatte.

”Här har alla alltid velat göra mig till ett offer. Det är inget fel på mig. Ja, det är sant att jag aldrig förstått mig på mode och ja, jag talar med accent. Men annat än det? Varför betar sig människor som om jag hade en tickande bomb fastkedjad runt halsen? Som om de tycker synd om mig och ändå är rädda. De tittar på mig med förakt, de skäms över mig. Jag trodde du var annorlunda. Men jag hade fel.” Hennes röst gick upp några toner då hon sa det sista och dog sedan bort.

Jag kände hur klumpen i halsen brände, hur kläderna tyngde ner mig. Hur strumporna sög sig fast kring fötterna. Hur den urtvättade tröjan tyngde över kroppen och hur de lösa byxorna veckade sig över benen, snärjde sig runt dem. Som om de gemensamt jobbade för att kväva mig.

”Elena ... jag ...”, orden flydde från mig, lika rädda som jag för att ta sig in i min mun. ”Jag är så ledsen. Jag gjorde fel. Jag hade fel. Du är inget av det där för mig.”

Min röst höll inte längre. Det var omöjligt att tala. Jag försökte tvinga orden att samarbeta, viskade fram det sista:

”Kan du någonsin förlåta mig?”

Elena svarade inte. Hon stirrade på mig med uttryckslös min. De gråblå ögonen tomma, de mörka ögonbrynen orörliga.

”Du sårade mig. Du svek mitt förtroende. Du är precis som alla andra.”

Jag ville sjunka ner genom de kvävande kläderna, gå upp i rök som anden i flaskan och lämna klädhögen efter mig som det enda beviset på att jag någonsin

existerat. Jag förbannade den förhatliga alkoholen, jag förbannade mig själv, jag förbannade min feighet, min för livliga fantasi. Jag tittade upp och såg ett svagt leende i hennes ansikte. ”Men vi ska inte göra det här större än det är. Jag har fått höra värre saker än så. Du är en stor idiot och kan inte dricka. Och jag vill att du gör något för mig. Jag vill att du skriver ner allting, allt som hände den där kvällen. Du är skyldig mig det. Och en dag kan kanske också jag berätta.”

II pris

Jessika Kriss "Kessie" Holmlund

Jag är legitimerad filosof utexaminerad från Åbo Akademi med genusvetenskap, vetenskapsteori och pedagogik som specialintressen. Är social i överkant men känner mig regelbundet nödgad att dra mig undan för att musicera, måla eller skriva. Jag skriver i allra första hand för att bearbeta och undersöka den underliga, fantastiska och stökiga verklighet som jag möter varje dag. Det fiktiva skrivandet är ett viktigt verktyg för att navigera mig fram i en värld full av klichéer. Det är i all sin enkelhet det bästa självförsvar jag funnit gentemot engångsförpackade färdigberättelser.

Silverfiskar

Har ni läst dendar sagan om den osynliga flickan? Hon som endast var ett kjoltyg och ett svävande hårband? Hon som talade lågt med tunn röst, men för det mesta teg? Lynda var ett sånt barn. Sju år gammal. Hon gjorde det hon trodde förväntades av sin mamma, sina syskon, av hennes lärarinna eller hennes vänner. Lynda var helt osynlig när hon inte styrdes eller hade någon att lyda eller någon regel att följa. När hon inte gavs en plats, något att inrätta sig i, så syntes hon inte.

Barnet Lynda tillbringade sina somrar på den uppodlade havsbotten. Över den kunde man se riksvägen mot Vasa med bilar små som knott. Inget ljud förutom björksus. Där fanns en gunga, en lekstuga och en stubbe som det bodde troll i. En smal sprickig väg löpte förbi. Man kunde iakttä bilarna en lång stund innan de försvann bakom skogskanten på andra sidan av det östra gårdet. Just dethär stycket havsbotten hette Väntbacka och där hade inget vatten runnit sedan munsalaborna varit håriga och klättrat i träd. "Men pensalborna har inte kommit mycket längre än så!" kunde Mommo säga. Det var inte en avkrok utan snarare en plats man passerade. En glänta som sträckte sina lindor ända mot solnedgången. Ett hus som man kanske märkte om inte blicken redan låg längre fram på vägen. Lynda kunde sitta där på gungan som hängde i trädet som växte i slutningen som vätte upp mot vägen – åkerhavets strand. Den gamla björken som står där har grenar tjocka som rejäla stammar och växer fortfarande. Trotsigt håller gungans gren på att omsluta repen som är bundna kring det och införliva dem i sig med barklager och nya årsskikt. Småningom hänger gungans band rakt ut ur grenen. Lynda snurrar upp sej i gungan tills hennes fötter nått och jämnt når marken, när hon lyfter dem snurrar hon ner igen. Hon omgärdas av trädets lövdräkt. Dethär är en avskild plats, en plats där man kan ha tråkigt på det mest tillfredsställande sättet. Hon tänker att hon ska bli något sen. En superhjärte eller nån rockstjärna eller nån modell eller nånting. *Någonting*, iallafall. Det är så avlägset dethär. Det är både tryggt och skrämmande på samma gång. Skrämmande att man nån dag måste bli sig själv. Ta reda på vem det är.

Och kusligt hur avlägsen Lynda känner sig från sig själv i detta nu.

Barn som är avlägsna sig själva är underliga. Vuxna kan inte läsa dem. De är barn som både vill och inte vill. De vill vara med men väljer att bara se på när andra barn leker. De vill åka med men stannar hemma. De vill skratta men förblir tysta. Lynda var just lite så, och lite lillgammal. Trivdes i sällskap av

vuxna, lyssnandes. Äldre människor tyckte om henne för hennes ro att sitta, lyssna och prata. En viss kontemplerande nyfikenhet och en viss slöhet.

Vad folk oftast inte förstår är att sådana barn är oroliga. De döljer något som de är oförmögna att förstå själva och än mindre kan delge sin omgivning. Osynliga barn byter skinn efter andras krav – de vet inte vad de vill och därför föredrar de ickevalet och stillheten. Många av dem ogillar sig själva. De förskjuter sig på framtiden. I nuet vill de glömma sig själva. Det var just det Lynda gjorde där i björklövsoasen en glasblå sommardag på åkerhavet, och just den gången var hon kusligt medveten om det. Medveten om att hon inte alltid kan vara barn, och inte alltid vara osynlig. Liksom med den osynliga flickan så kommer det för alla tysta barn en dag då en röst, en röst djupt inifrån bryter sig fram.

När Lynda blivit lite äldre, när hon lärt sig försjunka melankolisk popmusik och kroppslig längtan, då kommer hon att dagdrömma om platser med vackra människor och hög musik. Platser där hon kan dricka champagne utan att betala, där hon inte behöver betala för sina cigaretter, aldrig hålla en tändare med egna händer och aldrig öppna en dörr. Men det är ännu en tid tills dess.

Mejlans sjukhusområde, den 13 november 2016.

"Jag har inga behov av närhet!" säger Lynda. "Jag har inga behov av att stanna upp. Stannar jag upp vid en människa längre än, ja, en längre stund, blir jag uttråkad!"

"En längre stund, vad betyder det?" Psykologen fladdrar med sina pålimmade ögonfransar.

Lyssnar för att hon får betalt! tänker Lynda snäsigt för sig själv. "En längre stund, tja, till den punkt när jag inser att dom antagligen inte känner mig, till den stund jag känner mig främmande. Främmande för dem och mig själv. Jag är en haj, om jag stannar sjunker jag till botten, död. Jag har inget stand-by läge. Det är on eller off."

"Det låter tungt det du beskriver, har du funderat på varför det känns så? Alltså, om du känner att du skulle ha behov av att stanna upp? Känner du en saknad efter att få stanna? Få vila?"

Lynda stannar upp, ser framför sig, svarar sedan: "Nej jag har svårt att föreställa mig vad det skulle betyda. Det känns som om min självkänsla eller, min känsla av existens, av stabilitet, av autentiskt existens, beror på rörelse."

Tyst. Lynda ser ner i golvet. Tänker.

Säger: ”Vet du varför silverfiskar inte är utrotade?”

Psykologen ser förundrad ut. Lynda fortsätter: ”Just eftersom man försökt utrota dem. De lever på våra hudavlagringar, hår och naglar. Avfall från andra levande arter. De är anpassningsbara och lär sig leva av fibrer i syntetiska tyger och plaster när så krävs. Ingen generation är den andra lik. När människan försökt döda ett urtidsdjur, en miljonårig art med kemiska medel så har de evolutionära principerna mejslat fram något som klarar de nya levnadsvillkoren. Där pilar de skimrande silverfiskarna likförbannat. De behövs, de har en uppgift. Och de fullgör den. Ta det mest chauvinistiska samhälle, den mest strikta av diktaturer med högst krav på raka led och nationsmässigt ändamålsenligt leverne. Ta det mest militariserade och våldsdyrkande samhälle och du kommer fortfarande se att det vackra och det lätta fortfarande finns kvar. Kanske i marginalen, kanske i källare och på bakgator. Men fortfarande där. Starkare och envisare. Brinnande och passionerat bejakande livet. Någonstans finns alltid de som vågar dansa och älska!”

Lynda stannar upp, tittar it genom fönstret på ett regnigt intet. *Skönheten ska frälsa världen!* tänker hon.

I en annan tid, på en annan plats. Närmare bestämt: London, den 17 maj 2018.

”Dethär är Lynda hon är här med sin pojkvän så, *Darling! - du kan backa redan nu!*”

Miss Dee har varit med förr. En ny tjej på Ted's Place får alltid mycket uppmärksamhet. Endera tar man med sig en man, någon man kan låtsas är ens pojkvän eller också så vänjer man sig med att vara snäsig och frånvisande. Ord som ”jag söker ingen”, ”jag är inte intresserad av män” är som luft i ett sammanhang som dethär. Det är Ted's Place, en torsdag kväll, kvällen för transtjejer, dragqueens, transvestiter och deras beundrare. Lynda är glad att ha hittat vänner så snabbt, att Miss Dee tagit henne under sina vingor och håller gossarna på avstånd. Miss Dee är 42 år och jobbar som arbetsledare inom byggbranschen. *Jag får betalt för att hunsa runt män!* som hon beskriver det. Hon kör crossdressing på deltid. Mycket söt, mycket attityd. Typisk transtjej.

I den trånga källarlokalen finns antagligen både Londons bäst och sämst klädda flickor. Men alla är vackra, det är märkvärdigt det där. Lynda känner sig mer försynt än vanligt, står och drar lite i sina stay-ups och sörplar på en lite för stark gin tonic. Står där som en storögd lantflicka vilsen i staden.

Miss Dee, två meter lång i sina stilettklackar, tvåhundra centimeter för

att vara exakt, glittriga ögonlock, påmålade ögonbryn och tunga ögonsfransar lutar sig mot Lynda. ”*Where you from?*” Hennes röst är djup och vacker. Lynda svarar, drar på mun när hon får frågan om hur transscenen ser ut i Finland? ”You're looking at it right now babe!” svarar Lynda och känner sig fyndig. ”I'm the only one up there!”

”*Oh my, darling!*” Miss Dee ser ut som om hon inte vet om Lynda skämtar eller inte. Ler mot Lynda med en transas självsäkerhet men också med en medsysters ömhet.

Mejlans sjukhusområde, den 21 januari 2017.

”Jag vet ingenting om mig själv. Jag vet inte vem jag är, vad jag är för person. Jag har kollat igenom diagnosmanualerna men både allt och inget passar in på mej. Hur ska jag kunna veta något om mig själv när jag är en kameleont? När jag är i Österbotten är jag en pojke från landet som mest är intresserad av marxistisk teori, när jag är i Helsingfors är jag en kvinna – Ja, inte en flicka, utan en kvinna, det är som att jag blir äldre när jag åker ner dit. Från pojke till kvinna. Sen när jag är i Amsterdam, London eller Paris är jag varken kvinna eller man, varken ung eller gammal. Där är jag mitt eget centrum, ett centrum som spränger gränser. Orörbar av skällsord eller diagnoser – *bara Fabulous!* Jag vet inte vilket kön jag är, inte när ni frågar så där! Ni vill att jag ska visa hur min identitet är stabil, ja, i minst två år, för att det är ett av kriterierna för diagnosen. Jag tvingas ta ställning och hålla fast vid en viss beskrivning av mig själv i två år. Missförstå mig inte, kvinnlig som fan är jag, men det är inte viktigt för mig att vara kvinna eller man – jag skiter i det! Den här kliniken är som en skolbänk där man ska lära sig namnge svampar och träd. Ni frågar vem jag är och hur länge jag har känt så här. Känt vadå? Känt mig fantastisk? Levt mittemellan himmel och helvete? Levt i den rävsax där jag hela tiden tvingas försvara mig själv och vem jag är? Leva under ständigt hot om våld? Det är min färd i livet som definierar mig, jag är ingen jävla grönsak som kan namnges. Ni gör mig till en nickedocka, som ihåligt upprepar sitt namn. Inget får mig att må sämre än dethär navelskåderiet! Mitt kön är inte man eller kvinna, vad betyder ens det att vara kvinna eller man idag? Mitt kön är *Fabulous*. Det är sant. Något relativt. En rörelse, något som ständigt förändras – något som äter dina stereotyper! Hur skulle jag kunna vara något annat? Jag är kvar mot alla odds. Jag har aldrig passat in, men likförbannat är jag här. Som en miljonårig art. Allt säger att jag inte borde finnas. Jag känner

mig enbart främmande inför er process. Just det! – det är *er* process, inte min! Ni vill sätta mig i ett fack när mina erfarenheter, mitt liv, den jag är inte passar några fack!

Lynda vänder ner blicken i knät. Matt.

Psykologen ser på Lynda med professionell blick, en blick som är både koncentrerad men mild. Svarar: ”Du beskriver ändå dig själv som kvinnlig? Jag förstår allt dethär kan verka förenklat, och att saker ställs på sin spets för de som är i din situation. Det är förstås så att de flesta människor inte går omkring och tänker på om de duger som kvinnor eller män. Jag behöver till exempel inte ta ställning till den frågan, men då gör jag inte heller några krav på att få statlig vård. Jag förstår dig, men vi behöver diagnoskriterierna för att också se till att rätt personer får rätt vård.”

Lynda är snabb, kanske lite för snabb med att svara: ”Ingen vill alltså vara här!? Du tror inte på dina frågor och jag har ingenting att säga er! Vi vet att inget kan åstadkommas här! Det är teater!? Så länge jag har sminkat mig och kliver in i höga klackar och ger rätt svar på era frågor så kommer dethär att gå vägen? Så länge jag är självsäker, arbetsför och socialt kompetent. Så länge inga skrupler går att hitta hos min mentala hälsa och så länge min kvinno-performans duger så kommer det här att vara klart när de två åren har gått? Det är ett spel alltihopa? Byråkrati? Ett spel där jag ska hålla god min i två år för att *sen* få göra hur fan jag vill?”

Det regnar över Helsingfors och det betongtyngda sjukhusområdet är ogästvänligt. Där pågår byggarbete bland de ledsna gamla husen. Lynda tänker på sjukhusområdet som en flygplats. Hennes gate är könsutredningskliniken. Hennes destination är diagnos F.64.0 – *transsexualism*. Hon blir en resenär på området. Hon anmäler sig, checkar in. Hon granskas och stämplas. Det är absurt. Hon blir inte klokare av allt dethär – och knappast blir psykologerna eller läkarna heller klokare. Är det någon som vet vad vi håller på med här? Hon känner sig tom inuti. Här på området är hon bara någon med ett FPA-kort och en journal med arbetstiteln *obestämd könsidentitetsstörning* nedtecknad.

Hon lämnar området, går mot spårvagnshållplatsen på Stockholmsgatan, gömmer sig under sitt trasiga paraply. (Peruken blir så jävla sträv och yvig av regnvatten.) *Vilken makt dom har!* tänker hon. *Makt att definiera, makt att erkänna.* Makten att få Lynda att känna sig som en insekt under ett mikroskop. Hon undersöks, ombes se inåt, studera och beskriva sina känslor, men ingenstans känner hon sig mindre som sig själv än här. De verkar utgå från att

identitet är något som man går runt och bär på. Något man kan plocka fram, visa upp och säga – *titta, såhär ser den ut! Tänka sig! Jag var ju kvinna hela tiden!*”

Jag borde inte prata sådär på kliniken, jag borde bara spela med, tänker hon medan hon bökar i rockfickorna efter sina cigaretter. Men med ens när hon nästan smälter några perukhårstrån på tändarens låga vaknar ilskan igen – *Satan heller!* Dendär frustrationen hon inte har något sätt att göra sig av med. Hon vill ha sönder något. Tar ett djupt bloss. Det snurrar till i huvudet. Inför klinikens stenansikte kan hon ingenting. Hon har bara sig själv att förstöra. ”*Sprit – Jag åker in till stan och dricker.*”

I en påhittad glansbildsvärld, målad och klistrad med barnets naivitet, lever Lynda som man. Hon har en flickvän och funderar tillsammans med henne på att skaffa barn. Hennes svärföräldrar tycker hon är en bra pojke, rätt för deras dotter. Pojken hjälper med att klippa gräset. Självsäker och trygg för sin ålder. Mödolos i sin manlighet. En klippa. Det är en tid och en plats som inte finns. Men en plats hon besöker med vemod. Det är en man som inte finns någon annanstans än i Lyndas fantasi. Näbar från en spårvagn på Mannerheimvägen.

Det finns en kvinna, även hon omtöcknad av barnets naiva lustkänslor, på en påhittad plats, men pojken är inte där. Kvinnan håller huvudet högt och tar livet med en klackspark. Hon har det lättsinne man endast kan uppnå när man inte saknar något. Den fulla närvaron. I nuet oavsett glädje eller sorg.

En kvinna utan ånger eller skam. Lynda besöker henne med längtan på en plats som inte finns, i en tid som inte finns. Känner en saknad när hon kliver av spårvagnen vid glaspalatset. Saknad efter en enkel och icke ifrågasatt tillvaro. Saknad efter dendär självklarhet som verkar prägla den största delen av människornas liv. *Jaha ja! Regn igen!* Lottorader och realityprogram på TV. Finskt kaffe i pannan. Dag efter dag. Oroa sig för klimatförändringen, men inte för mycket. Sucka och ta i. Byta blöjor och handla matvaror och husgeråd. *Fan den som fick ha det lite tråkigt ibland! Men om jag stannar så dör jag Sjunker till botten.*

Lynda tänker på pojken och på kvinnan. Om de är myter, om de inte är sanna, om det är så, vilken är då, trots alla omständigheter, *mest sannolik?* På vilket sätt formar de här sagorna hennes verkliga värld? Är hon en drömmare som inte får fatt i sig själv för att hon är så fixerad vid berättelser om vem hon vill eller borde vara? Är hon knäpp? Med ens förstår Lynda att det enda hon vet om sig själv är att hon är någon som tänker på pojkar och flickor, på kvinnor

och på män. Att hon är ett öppet kärll för samhällets olika myter. Hon känner hur hon fylls av andras förväntningar och en trängande önskan om att vara något av det där, kunna säga att hon var... ”Obestämd könsidentitetsstörning?” Hon fnyser, det är fan ett exempel på vårt samhälles förmåga att göra allt tråkigt! Den omvända midas hand – allt dethär etablissemanget rör blir till skit! Transor har det funnits i tid och otid, och de har inte alla lidit av samma ”störning”, de har inte alla samma livshistoria eller barndomstrauman och de skulle inte beskriva sig på samma sätt om det inte vore för psykologernas kravmärke. Vi är urtidsdjur, glimmande, ständigt i förändring.

Från Lyndas vrede till intet, alla och ingen: Jag ska berätta er en hemlighet, tysta nu, allihopa, hör på! *Transsexualism* kallar dom det. De har gett det en diagnos. Som om vi vore födda med sex fingrar eller fyra tår har man valt att beskriva oss med objektifierande och skenvetenskapliga begrepp. ”Vi har inget val, vi är födda såhär!” svarar vi, enligt de spelregler anvisade av diagnostikmanualens dogmer. Hemligheten är att vi valt precis allt. Vi kunde valt ett sämre liv. Men vi vet vårt värde. Vi valde livet, vi valde oss själva. Vi valde kärlek till oss själva, till våra egna kroppar, mot alla odds. Man kan alltid välja något annat. Osynliga liv, att definiera sitt värde hos något utanför en – ett jobb, en relation. Man kan också alltid välja att ta sitt liv. Vi som står här idag och tituleras transsexuella har valt en annan väg. Vår väg. Dethär är en hemlighet som döljs under diagnoser och allmängiltiga sätt att redogöra för det där som upplevs som så främmande hos något som egentligen är oberoende dina regler. Bäst att kapsla in det, bäst att beskriva det på ett sätt som gör det begripligt, gör det harmlöst och stumt.

Något som existerar utan ditt tillåtande – varför är det så hotfullt? Varför måste vi säga att vi är födda såhär? Vad är det som är så farligt med att säga att jag är kvinna på mina egna villkor och att jag har valt detta? Är det för att det påminner dig om att vi väljer våra öden? För att det ifrågasätter en essens hos det fysiologiska könet? För att det på något sätt ifrågasätter ditt kön och din kroppsliga tillvaro? Berätta för mej, jag har ingen jävla aning!

På puben som ligger gömd bakom Ateneum har hon snart tömt sitt andra stop. *Jag finns inte!* tänker Lynda. *Jag finns inte.* När du tror du spårat upp mig så är jag redan någon annanstans. *Livet rör sig för snabbt framåt för att jag ska kunna bestämmas utifrån en position. En dag lantis, en annan Parisare, en dag kvinna, den andra något annat.*

Tillbaka till framtiden. Nästan ett och ett halv år senare, där på Ted's Place.

I'm the only one up there! – Det ligger en besk ton i det som kommit att bli Lyndas stående skämt. Hon har alltid känt sig ensam där hemma. Hon har varit den enda transkvinnan i de flesta sammanhang hon rört sig. De flesta transpersoner hon träffat har varit transmaskulina med förvisso liknande men ändå helt andra typer av erfarenheter. Hon har sällan hittat något att relatera till förutom kvinnohjältar, madonnaplanschererna i sitt hem, eller politiska ikoner som Kate Bornstein eller Sandy Stone som hon endast kunnat umgås med genom böcker. Hon har varit beroende på publicerade memoarer, politisk könsteori och, icke att förglömma – det ensamma dagdrömmande framför spegeln.

Lynda står där på Ted's Place, plötsligt som i chock, känner en omedelbar känsla av värme, ja, *förälskelse* kunde man säga. För Miss Dee? Nej, förälskelsen saknar objekt. Det är en febrig yrsel. Känslan omfattar hela rummet, alla dessa kvinnor som finns i där. Som bara *är*. Det är så vackert. Kanske för mycket ögonskugga ibland, kletig maskara, för korta kjolar, passerar kanske som kvinnor i gatuvimlet eller ej. Kanske. Men: De är alla vackra. De gör exakt det dom vill. Miss Dee är hon som kommit fram, bjudit in Lynda i allt detta. Miss Dee: paljettrassel, fladdrande ögonfransar, blossande självsäkerhet och tobakslukt. Hon får Lynda att le, och Lynda henne.

Djävulen bor i detaljerna, estetiken är viktig, därför röker Dee de tunnare cigarettorna när hon är ute *en femme*, hon ger en åt Lynda. ”Coolt att du är fulltime, att du vågat leva det fullt ut, du har åldern på din sida, för mig är det för sent...” säger Dee och ler med trötta ögon. ”Det är aldrig för sent att göra något som är viktigt för en” svarar Lynda systerligt och myndigt. Men suckar: ”Om jag klarade mig utan en medicinsk transprocess så skulle jag välja det. Det gick bara inte för mig. Till sist tålde jag inte att se mig själv utan peruk eller smink. Jag kände mig som levande död...” Dee andas ut ett rökmoln, säger ingenting. ”Kändes som att dra på sig döden när håret började bli tunnare på huvudet, när håren på kroppen blev fler för varje dag. Trodde jag skulle flå mig med rakhjveln...” Lynda hejdar sig, vill inte väcka något kroppshat, något destruktivt, ifall Dee skulle ha något sådant inom sig.

Lynda säger inget på en stund, men tänker att hon så gärna skulle vilja vara som Dee. Klä upp sig för en torsdag på Ted's Place. Leva utan de medicinska ingreppen, deras biverkningar och risker. Hoten om våld på gatan – hon kan inte låtsas vara man längre ens för säkerhet. Den pinsamma tystnaden vid familjeträffarna, tystnaden kring ens *sjukdom*. Det ständigt pockande kravet

på att bevisa sig, bevisa att ens identitet är äkta. De orimliga kraven: Är du för maskulint klädd så är säkert det där om att du "är kvinna" mest strunt. Är du för feminin så anses du lätt försöka för mycket – *Tror hon att läppstift och höga klackar är vad som gör någon till kvinna?* Främlingars granskande blickar. Könsutredningsklinikens trötta manualer. Nä, om jag fick välja skulle jag bara vara partybrud utan anspråk. Drömmen är att definiera mig med vad jag gör och inte vad jag kan sägas vara, tänker Lynda.

Hon står där tyst, bredvid Dee. Cigaretterna brinner ut. Endast en sak säger hon: "Jag beundrar alla som inte genomgått processen. Klarar man sig utan den så är det onödigt att gå dit. Men det är aldrig för sent om det är något som krävs för att man ska orka fortsätta leva. Men den är skit. De vill jag ska säga jag är kvinna om och om igen, men egentligen bryr jag mig inte, egentligen är jag precis som du – *Fabulous*. Världen är för grå för att tåla se oss i dagsljus, därför finns vi på Ted's Place, fulla, vackra och lyckliga." Dee nickar, ler, släcker sin cigarett. Rör sig närmare Lynda. "*I like you Lynda!*" Lynda ser att Dee saknar en hörntand, möjligen från några av de slagsmål hon hamnat i, kanske när hon vurpade på motorcykel. Det är en väderbiten dam, dendär Dee, men det klär henne. Lynda vill ha henne som sin storsyster. En syster som kan visa vägen. Vägen bort från skam och krav på att passa in. Miss Dees paljetter glimmar i natten och förbipasserande sneglar förundrat på de sällsynt lättklädda, glimmande gestalterna som lyser upp en av Londons gråare områden. Som glasskärvor i gatljuset. Vi är här mot alla odds. Men vi är odödliga. Varje törn eller spricka ger en ny glimrande fasett. Blanka urtidsdjur. Oförstörda trots skrallade levnadsförhållanden.

Att bli förälskad kan vara som att kliva på en resa tillsammans, att mötas på väg mot något. *Ska du också hit? – Jag tror så...* Förundran över att någon annan letar efter samma sak. Att stanna upp vid en människa, men inte stanna i livet. Ständigt på väg. Lynda – När du tror du spårat upp henne så är hon redan någon annanstans. Livet för oss för snabbt framåt för att det ska kunna finnas några enkla svar på vilka vi är. Med Miss Dee är det precis så. Rörelsen definierar dem, som väninnor, som älskarinnor, som bröder eller systrar.

Lynda till barnet, till sig själv, till den osynliga flickan på den uppodlade havsbotten:

"Jag har kommit över dendär diagnosen. Jag har gjort slut med Mejlans sjukhusområde. Vi ses inte längre. Jag pendlar inte längre långa vägar för att besöka henne. Jag tiger inför hennes frågor. Mejlan får inte mina nätter längre. Jag har kommit över det där. Mitt namn var F.64.0 när jag rörde mig i transitzonen. Men jag har lämnat den. Jag söker inte någon annans tillåtelse för att älska mig själv för den jag är eller för att göra den resa som är min." Barnet nickar men förstår inte. – "Vem är Mejlan och varför gav du henne så mycket tid? Vad ville hon ha?" Lynda skakar på huvudet, andas in och ut, fortsätter: "Det är en hel värld därute som ständigt kommer fråga dig vem du är. En del vill dig illa men många vill dig faktiskt väl, en del är likgiltiga. Mejlan är som alla andra, hon försöker nå oss genom att ställa krav. Så länge vi bara anpassar oss så kommer vi ingenstans. Envisa frågor blir till sist detsamma som kommandon. Livet gör något av oss, det behöver du inte oroa dig för, men det blir endast *något* av oss om vi inte öppnar upp, höjer rösten, säger hur vi vill ha det!"

Barnet tittar storögt, både förstår och inte förstår. Lynda inser sina begränsningar, svårigheten med att tala med barnet, svårigheten med att tala tvärs genom berättelsen, genom tiden. Men också enkelheten i det hela, barnet både förstår och inte förstår, allt Lynda är finns också i dethär barnet, tänker hon, och hon avslutar: Du är mer än bara något, älskling. Du har ett värde, var beredd på att försvara det.

III pris

Oskar Lindholm

Jag är tredje årets medicinstuderande, och sedan förra hösten även filosofistuderande på Helsingfors universitet. På den tid som blir över spelar jag fotboll, läser, eller är med min flickvän. Skriva började jag en tisdag förra vintern när jag kände mig särskilt inklämd mellan proteiner, differentialdiagnoser och mediciner med egendomliga namn och effekter. För tillfället läser jag förbryllat *Foucaults pendel* av Umberto Eco och försöker skriva andra texter än anamneser utan att riktigt lyckas. Favoritbok: Jobs bok eller Småtrollen och den stora översvämningen.

Äckleciastes

I en gränspunkt mellan begränsningar och möjligheter fick ordet sin början, ett fönster öppnades, draget drog med sig ett dammkorn som till en början motsträvt virvlade på ställe, som om det inte ville underkuva sig en simpel vindpust efter att så länge motstått gravitationens avsevärt större kraft. I maklig takt började det röra sig inåt, förbi bokhyllan och skrivbordet och över högen av kläder på golvet. Precis innan det nådde rummets mittpunkt kastade en plötslig, häftig tanke upp det mot lampan som hängde i taket och utstrålade sitt matta, livströtta ljus jag kunde känna krypa längs armarna på mig. I det artificiella ljuset såg jag dammkornet dansa en sista gång, en vibrerande tveksamhet slätades i sinnet; något sedan länge i luften avdunstat upplöstes i omgivningens utvidgning.

Jag befann mig i en etta jag hyrde nära skolan, kyrkan, sjukhuset, apoteket, mina föräldrar. Allt var planerat in i minsta detalj. Tamburslampan behövde aldrig användas, toaletten saknade ordentlig dusch (jag klarade mig med tvättställsduschen), jag sov i en perfekt utskuren alkov i en ställning som möjliggjorde att jag om morgnarna kunde knäppa på TV:n utan att behöva stiga upp. Det fanns rentav en butik i samma hus, med porten ut mot vägen till stan. Indelningen av lägenheten i enhetliga, skilda delar är visserligen ett förskönande som gränsar till det rent lögnaktiga, i hur små delar täcks man egentligen dela in en partikel, var tar det slut, vid gränsen för det synliga? Gränsen för det mikroskopiska? För det funktionella? Det språkliga?

Klyvningarnas produkter undflyr oss som sköldpaddan haren, jag har hört att kvarkarna och leptonerna inte är de minsta enheterna som finns, att vi på samma sätt som vi trodde den partikel som atomen utgör var odelbar – och rentav gick så långt i vår hybris att vi döpte den efter våra egna villfarelser – misstar oss grovt när vi tror det tar stopp i uppkvarken och nerkvarken. Och varför skulle det? Det vore mer överraskande om matrosjkan plötsligt bara blev ihålig, om naturen bara plötsligt gav upp för att tillfredsställa vår blodade tand för slutgiltiga svar.

Rumstaxonomi förpestades även av egenheter utanför det rent språkliga. Det kom dagar, speciellt i december då jag frusen och rödkindad kommit hem från skolan, då jag kunde märka att jag inne i vardagsrummet inte hade ett minne av att ha passerat tamburen. Jag förnam såväl hissresan upp som öppnandet av ytterdörren, men tamburen saknades. Ibland då man glömt något kan man vara medveten om att något saknas, så att avsaknaden av ett minne lyser fram som en borttappad pusselbit i ett annars klarlagt pussel och på så sätt leder en närmare erinrandet av det förlorade. Så var det inte nu. Jag saknade ingenting, jag var inte medveten om det tomma hål tamburen kom att bli i mitt

minne på något känslomässigt plan. Det var mer en sorts konstaterande. Om det verkligen var så, att jag i ett slags kvantskutt förbi skoställningen och hatthyllan och tidningarna på golvet helt enkelt försummat tamburen, utgjorde det inte enbart en fysikalisk orimlighet, utan även lingvistisk bankruttförklaring av själva ordet tambur, emedan den definition som skiljde den åt från alla andra möjliga rum ju försvann. Det var särskilt denna senare aspekt som fascinerade mig för en lång stund framöver, möjligheten att jag förändrat språkets definitioner genom en simpel, högst obestämd handling. När jag tittade in i tamburen tycktes det mig att den även fysiskt tappat sina skarpa kanter, som om dess karaktär varit underställd språket.

Det var inte världens finaste lägenhet, men jag var knappast världens finaste person heller. Jag lärde mig att leva med rummen, och de lärde sig leva med mig. För att bespara dem hade jag inrett sparsamt, fast det kanske är att ta i, det var väl snarare i brist på ting att inreda med än någon form av personlig preferens. Den ohöljda halogenlampan ersatte väggarnas vita färg med en blekgul nyans som grodde i bristen på dekorativa tavlor eller planscher, knäckta äggskal ropade ut sin ångest i diskhon i köket, en hund skällde ute på gatan, en människa skällde tillbaka. En ambulanssiren skrek på sin väg mot sjukhuset, signalen var tredelad: två toner, en högre och en lägre, vars snabba oscillation frustrerande nog började med endast en halvnot av den lägre tonen, sammanflätades med ungefär en sekund långa noter med avslutning i den lägre tonen, som vid övergången till den tredje fasen omvandlades till en enda, längre not som i maklig takt stegrade för att oväntat nå krönet och sedan enligt samma kadens återvända nedåt. Som i ett slags haiku räknade jag till att den första fasen i sin helhet tog ungefär fem sekunder; den andra ungefär sju; den tredje åter fem. När ambulansen passerade min lägenhet försköts tonerna från de ursprungliga, de små noterna jag avbildat mot väggen bakom bokhyllan dök nedför notraderna. Denna oavsiktliga snedvridning omvandlade det som hittills varit en monoton upprepning till något större; när tvånget att uppfylla sin bestämda funktion på maximalt effektiva sätt försvann fick signalen en livsande inblåst i sina näsborrar. Det slog mig att chaufförerna och läkarna och första hjälparna och vad annat folk en ambulans nu inhyser som en följd av deras bundenhet till ambulansens rörelse inte någonsin fick höra möjligheterna i det de dag ut och dag in kuskade på.

Jag tog ett par stora, muffinsaktiga hörlurar ur lådan under TV:n och lade dem på öronen, samtidigt som jag knuffade fram den lilla knappen till höger som reducerar brus. I en enda, enhetlig rörelse knäppte jag upp mina jeans, hissade min moderna bredskärmstelefon ur fickan, överförde den till

vänster hand, lade mig på sängen och greppade min mer traditionella fallos med höger. Lakanen frasade under mig när jag rättade till min ställning; den tudelning som uppstått i takt med utväxten av alltmer kostnadseffektiva sätt att spendera min tid på minskade gradvis. I det som troligtvis utgjorde min kropps sista övertag på apparaten upphetsades jag långt innan telefonen visste vad som skulle ske. Min andning blev tyngre, jag började andas genom munnen, vars spottkörtlar aktiverades och gjorde att den behöll sin fuktighet trots att luften var vinteraktigt sträv. Jag slappnade av, ett lätt pirrande spred sig ner genom ryggmärgen via nyckelbenet ända ut i fingerspetsarna, en slags förväntan i elektrokemisk form om man så vill, jag kände hur nervändplattornas potential ökade och varje muskelknippe förberedde sig för att uppfylla sin predestinerade funktion. Det mesta av min medvetna input kopplades av, rörelserna började alltmer välja sig själva. Jag låste upp telefonen, dess blåaktiga LED-ljus slog mot mitt ansikte och fick mina pupiller att kontrahera. Eftersom upphetsningen fått mina pupiller att dilatera blev slutresultatet ändå rätt så intetsägande, en sorts status quo.

Det var just i telefonen det enskilda förkroppsligades bäst, denna till utseendet föga imponerande apparat med en skärm på tio gånger femton centimeter. Samtidigt som rummet tappade sin början och sitt slut erbjöd den mig möjligheten att tro att världen skulle förbli likadan oavsett de förändringar jag själv utsatte mig för. Under det att klickerna växte i antal kom jag att märka att tidens eget flöde var överraskande svagt för att ha överlevt så länge som koncept. När jag tänkte tillbaka på tidigare år var det inte symmetriskt rigida årtal jag såg – jag lokaliserade flickvänners, skolors och utekvällars position i livets stjärnsystem på basen av vilken sorts porr mina ögon förlustat sig med. 2013, 2008, 2016, årens tvärsäkra symmetri fick ge vika för pornografins egna, flytande kronologi.

Det var dock inte någon form av romantisk fördröjning jag var ute efter när jag tog telefonen i handen, jag försökte inte bli mindre och mindre eller undkomma något. Det var helt enkelt en naturlig fortsättning på skälet till att jag ursprungligen började titta: det fanns där ute. Jag tyckte om världen men råkade tycka mera om porr. Jag stod på kulmen av den till lust och leda dryftade friheten, mina förbehåll och mitt ansvar var sedan länge omvandlade till ett kylskåps bakgrundssurr, min rätt att yttra mig, tänka och agera som jag själv ansåg bäst och möjligheterna att lyckas och bli lycklig oavsett min hudfärg, sexuella läggning, religion eller mitt kön – vilka för övrigt väl var närmast kränkande i sin förutsägbarhet – hade jag sopat undan i husbolagets

desinficerade soprum i förmån för prematura ejakulationer och självgående dammsugare så fort mina ögon för första gången fick vad de ville se.

Själva ritualen var, kanske just tack vare denna brist på störande faktorer, väldigt enkel att utföra. Genom åren hade jag raffinerat den till excellens. Om jag under de tio år sedan jag fyllde tolv hade sett i medeltal fyra gånger i veckan på porr och för varje gång öppnat ungefär tjugo olika klipp hade jag i runkande stund sett ungefär 40 000 olika klipp. Det gör ungefär 160 000 bröstvårtor, 800 000 tår och 2 560 000 tänder, om man aningen traditionellt antar att ett enda klipp endast involverar två personer som uppfyller de konventionella antalet extremiteter, körtlar och organ och så vidare. Med detta vill jag endast åskådliggöra min sakkunnighet i ämnet, om det nu verkligen är något att stoltsera med, det är inte meningen att påtvinga mina egna mänskliga parametrar någon annan. Jag själv vore den sista att vara ofördragsam: jag har sett, och upphetsats av, så mycket på nätet att jag inte gärna kan gå omkring och vara inskränkt i mina omdömen.

Jag började med ett klipp i ett klassrum, jag började alltid med klassrum, denna egna, specificerade värld där friska, välskapta barn fick uppfostras och lärde sig navigera den omkringliggande omgivningen. Det jag själv hade lärt mig var att det enda sättet att motverka de enskilda bedriftenas förgänglighet var att massproducera dem enligt eget behag, att anslag, presentation, fördjupning och avslutning blir värdelösa när upptrappningen härskar i enväldsmakt. Det ständigt surrande elektriska hjulet hade varit gott nog för mig, och varför inte, det skulle ha räckt över till flera andra liv. Det var bara att dra i spaken när man var osäker. Så när flygplan kraschade och kapades om vartannat och presidenter valdes och avsattes i en hel mängd länder och däremellan fick sina könsorgan utpekade på nationell television av en porrstjärna jag faktiskt kände igen, satt jag i min säng och runkade. Det var faktiskt en hel del som pågick, vi gick allt närmare ett nytt kallt krig sades det, det skulle bli krig snart, om inte jorden hann förstöras före det förstås. Det hotet hade jag uppfattat att även jag själv var en förövare i, möjligtvis redan genom att jag åt och sket och andades, det hjälpte föga att de flesta av dessa aktiviteter skedde innanför fyra väggar. Jag hade sämre grepp om flyktingfrågan som det talades om en hel del, kanske just som följd av min inaktivitet på annat än virtuellt plan. Jag visste inte om de välldes in som en annan syndaflod, flyktingarna alltså, eller om vi hjärtlöst stängde våra gränser för en handfull lidande barn. Jag hade dåligt samvete oavsett, således jämnade det väl ut sig. Tidningarna uppmanade mig att tänka kritiskt och bredda min världsbild, det verkade fungera för dem, de var överens om det mesta, jag själv däremot hade kolesterolvärden som var litet

över referensvärden även om jag var knappa tjugo och ingalunda överviktig, då borde varningsklockorna ringa sade läkaren på studenthälsan till mig, jag visste inte om hon menade mina klockor eller hennes i egenskap av fackman. Jag slutade hursomhelst äta chips, jag hade läst att de främjade tillväxten av tumörer och dessutom var de knappast bra för mitt kolesterol, fast det var jag ärligt talat inte säker på, men eftersom det mesta man kunde köpa i butiken verkade inverka skadligt på mina laboratorievärden antog jag mig ha oddsen i min favör, det gällde även kött, en dag när jag stod vid köttdisken mindes jag dessutom kossorna och även dem ville jag inte ha på mitt redan alltför belastade samvete så det fick lov att bli hummus. De flesta människor verkade åtminstone överens om att hummus var av godo, jag förstod varför, lätt malplacerad i sin exotiskt gröna plastburk såg den ut att vara inkapabel att ta livet av någon alls i den över flera kontinenter löpandeproduktion-konsumtionskedjan.

I det kombinerade vardags- och sovrummet blev jag en alltmer generisk silhuett, mina konturer försvann, jag existerade i rutan, innesluten av fyra väggar, massproducerad och frustrerande i min uddlöshet, förminskad till kvarlevorna från ett misslyckat experiment. Jag öppnade några flikar till, som en inkarnation av de forna härskarna – Djingis khan kanske – gick jag omkring och delegerade, inget skulle mina ögon förnekas. Ett antal reklamer slogs upp, i illröda neonbokstäver deklamerade en att läkarna hatar denna metod – lär dig hemligheten NU!, en annan att jag nu kunde spela det första spelet av liknande art där jag personligen hade möjligheten skraddarsy objektet för mina handlingar. På samma sätt som reformationen till slut gav mina förfäder möjligheten att delta i gudstjänster på det andra inhemska fick jag nu ta del av dessa lockande och inte alltid rumsrena erbjudanden som fanns på nätet på mitt eget modersmål. Inte för att det skulle ha behövts. I denna värld var lingua franca det medel genom vilket jag stillade min pupilldilaterande aptit: anal, MILF, cuckold, bedragande hemmafruar med otillfredsställda begär, groteskt stora bröst, aktörer och aktriser äldre än mina egna morföräldrar, POV, JOI, CFNM, tvångsätare stora som husväggar, män med hattar och snurrande vimplar på sitt kön. Dessutom handlade det i denna mystiska kult mer om beteendemönster och det visuella än om språket i sig. Jag kunde numera känna igen mina själsfränder i ett ögonkast. De var inte svåra att diagnostisera: de rastlösa rörelserna, de stammande rösterna, fötterna som frenetiskt vibrerade under matbord och pulpeter, händerna som lyfte upp telefoner ur fickor med blixtnabba ryck, de själlösa blickarna som endast lyst upp när de mötte rutans sterila ljus.

Vår hisnande individualitet var ett viktigt tema, varje enskild person utgjorde sin egen mångfacetterade verklighet som inte kunde beskrivas utifrån.

Kanske var det denna mångfald vi förfinade när vi sammanbundna genom rutornas sken satt och glodde, klick för klick, megabyte för megabyte, med sådan hänförelse och frekvens att även denna dragning till det abnorma och groteska till slut blev konform.

När massan slutat utöva sitt kvävande tryck och vi inte behövde tillfredsställa någon annan än oss själva utnyttjade de flesta av oss våra oändliga möjligheter att uppfylla våra innersta önskningar genom att dyrka ansikten vi aldrig stött på och kroppar som inte ens var medvetna om att just vi i all vår individualitet befann oss bakom rutan. Detta tekniska panoptikons snillrikhet och lockelse låg i att det knappast var kropparna på skärmen som var inspärade. Kontrollgrupperna försvann, våra liv blev en samling långa, enskilda fallstudier, vi själva de ur vetenskapen extraherade övermänniskorna. Min vänsterhand var på kulmen av sin evolutionära utveckling, jag utnyttjade tummens sadelled till ett mänskligt maximum; under loppet av en vecka kunde jag tillfredsställa min hjärna fler gånger och med större kraft än många andra före mig under en hel livstid.

Denna, närmast övernaturliga förmåga att behaga mig själv skulle de gärna ha fått undersöka, alla de som påstått att det inte fanns något skabröst i att känna sig själv, att det inte bara var något fullständigt normalt utan rentav ett bevis för en sorts andlig förkovran eller någon form av befrielse från tidigare, förtryckande normer. De skulle gärna ha fått påta i min hjärna så mycket de bara hann och orkade, jag skulle ha ställt upp på såväl blodprov, tusheringar som gentest och transkraniella stimulationer.

Inget skulle jag ha nekat dem, jag skulle rentav krävt att de använde allt de hade för att stilla sin hunger för arbiträra klassificeringar och ideologier. Kanske skulle de då ha kunnat skilja på träsk och hav, när de så fått se havet i riktiga livet. Kanske inte. För om man inte från den dag man som tolvåring fann nätporrens förlovade land har fått sin hjärna mörbultad till en tvättsvampsaktig geléklump, fullständigt oförmögen att inte suga åt sig allt den blir erbjuden, är det svårt att förstå vad spelet går ut på. Deras futtiga, av ålder redan avtagande driftsliv kunde inte mäta sig med mitt; deras hjärnor, som ibland var tvungna att befria sig från vardagslivets koppel genom att koppla av på nätet kunde inte ens nämnas i samma mening som min, som använde vardagslivet för att för en stund kunna befria sig från nätpornografins hjärndimma. Där jag töjde ut mig, drogs åt olika håll och sköts iväg mot ett flertal kanter så att jag till slut inte visste vad jag skulle tro eller säga – det enda jag egentligen inte tvivlade

på var vad jag skulle titta på – stod deras egna, vuxna världsbilder oböjliga som Jerikos murar, för att endast rasa under ålderns basuner. De effekter som kunde sätta hela lober av min plastiska tonårshjärna ur spel orsakade hos dem högst ett fåtal, knappt synbara krackeleringar.

Ju mer sofistikerad porrkonsument man är, desto mindre handlar akten om själva utlösningen. Jakten blir av allt större betydelse, man njuter av ögonblicket precis före, det definitiva, sakrosankta ögonblick då man förstår att det inte finns en återvändo. Parallellt med denna utveckling ökar melankolin i själva klimaxen, som blir allt kortare. Huruvida detta är orsak eller följd av det tidigare nämna är inte gott att veta. Till slut njuter man hursomhelst av upptrappningen till något icke-existerande, man jagar något som vid sin uppfyllelse endast ger en ångest.

Jag desinficerade händerna och började hänga upp affischer och sportskjortor på väggarna med tejp bara för att några timmar senare riva ner dem och försöka med en ny, mer levande organisering. Jag täckte varenda yta förutom väggen bakom bokhyllan så att jag till slut inneslöts i en kokong av olika färger och material. Olika namn och ansikten följde med mitt nyaste, futtiga försök till ett onaneringsfritt leverne, tysta, likgiltiga, ända tills jag av en nyck åter bestämde mig för att riva allt. Skapa nytt. Rastlösheten och spänningarna inom mig växte, jag försökte betrakta mig som ett objekt med en bestämd funktion, en apparat tillverkad för ett precist ändamål. Mina rörelser blev noggrant utvalda, varje överdriven eller funktionslös förflyttning filtrerade jag bort. Jag drömde om en sorts dagerrotyp där jag helt amalgamerats i omgivningen. Då borde också porrdriften försvinna, tänkte jag. Men när jag inte tillät mig den driften märkte jag att det inte fanns så mycket kvar: utan ett y-värde finns inte heller ett x-värde. Plötsligt satt jag förlamad på en stol i köket, vilket ju genom sin meningslöshet egentligen framhävde den brydsamhet jag ursprungligen försökt eliminera.

Dessutom visste jag när jag till slut skulle gå och sova skulle mötas av de kraftiga, obehagligt behagliga drömmar som alltid ackompanjerade mina jakter på ett slut. Olika former, olika ställningar, kvinnor som tvingade mig komma tillbaka genom att attackera när jag minst kunde försvara mig. När jag vaknade upp hade mitt förhållande till pornografin alltid, genom samma mekanism som gör att en person man drömt om presenterar ett helt nytt djup och nya, attraktiva personlighetsdrag när man ser henne på ljusan dag, transponerat till den grad att jag helt enkelt inte kunde låta bli att knäppa på telefonen.

Jag gick ner till butiken, gatan kantades hamburgerbarer och kebab-restauranger i låga, fyrkantiga formationer, genom deras fönster smög sig ett miljövänligt ljus ut så att trottoarens grå yta framhävdes. Svag iransk sång flödade ut ur den öppna pizzeriadörren där neonskyltarna blinkade OPEN oavsett tiden på dygnet.

Det var rött och svart om vartannat utan något form av urskiljbart mönster. Väggen innanför var dekorerad med klockor, Istanbul stod det i stor font under en, New York under en annan. Sammanlagt hade de kanske en tio olika klockor, alla i samma runda modell, hela rummet var ett enda stort klockverk.

Jag hade tänkt köpa bröd; det var slut. Däremot fanns det ett häpnadsväckande utbud av olika ostar. Jag lade ner en relativt billig variant i den röda varukorgen med svart handtag och varukodsklistermärket av någon tropisk frukt fastklistrad i botten. Människor flanerade omkring med otympliga shoppingkärror, de flesta verkade inte veta vad de ville ha utan plockade en produkt här, en produkt där, litet på måfå. Det var bra erbjudanden förstås, speciellt på tandkräm. Jag själv försökte alltid göra processen så kort som möjligt, jag hämtade ofta enstaka matvaror flera gånger per dag för att jag i min brådska glömt något förra gången.

När jag vid kassan skulle betala fungerade min närbetalning av någon outgrundlig orsak inte, jag orkade inte knappa in koden utan betalade med pengar jag fått i julklapp. Kassörskan stirrade leende på en punkt precis bredvid mig när jag tackade henne, det såg ut som om hennes vänstra öga skelade. Jag fick en mindre sedel och några slantar i växel, tog min ost i handen och gick fram till den långa raden prunkade spelmaskiner som flankerade båda sidor av ingången. Det fanns lyckligtvis en ledig, jag spelade bort växeln, det gjorde inget, det var roligt att spela. Jag har alltid tyckt om spelmaskinerna. Det lilla inrutade golvutrymmet framför maskinerna uppvisar troligtvis det bästa vi har att erbjuda beträffande tolerant symbios fundamentalt olika människor emellan. Jag har aldrig sett någon gråla framför en spelmaskin. Förenade i den finländska drömmen sitter såväl kärnfriska som terminalvårdspatienter, invandrare och nationalister, poliser på pappaledigt och med tonåringar med falska legitimeringar smärtfritt sida vid sida.

Jag återvände till lägenheten, lade mig på sängen och stirrade upp i taket. Jag höll telefonen länge i handen men lade den till slut på nattduksbordet. Det spelade inte längre någon roll vad jag egentligen klickade på eller hur ofta jag gjorde det. Det viktiga, det vill säga det upphetsande, var inte vad som skedde på rutan utan själva akten, att jag accepterade min svaghet och fortsatte klicka. Jag hade vänt och vridit på bunken med upphetsning så att varje enskilda

droppe genom olika komplicerade sugmekanismer och vinklar runnit ut. Jag upphetsades numera endast av min egna oförmåga att klara mig utan porr, att jag inte kunde stå emot en dag utan att titta.

Eftersom man alltid till slut blir vad man dyrkar hade jag blivit en person endast i skuld till mig själv, jag hade tagit det ultimata steget i utvecklingen, ett hopp ut ur hierarkin in i ett tomrum där allt jag sett och allt jag skulle komma att se flöt ihop utan att någonsin påverka varandra. Den form av förlösning jag frenetiskt jagade underströk endast detta faktum. Men mina alternativ var i sanning få, människorna omkring mig var reducerade till sina enskilda komponenter: röster jag inte vill lyssna på, ögon jag inte vill titta in i, känslor jag inte ville ta del av.

I grannlägenheten grälades det på franska, jag uppfattade vissa ord som jag kände igen från tidigare gräl men i övrigt gick innebörden mig förbi. Jag lyssnade på de främmande, skorrande fonemen, de små avskilda fragmenten av ett komplext system regler, genus, halvregler och prepositioner bildade förvånansvärt nog en helhet bara jag koncentrerade mig. Jag hade lust att onanera. Det verkade vara det bästa alternativet.

För att få till stånd ett slut skulle jag vara tvungen att skapa det ex nihilo, det vill säga börja med att sluta. Blad efter blad skulle tillfogas, pappershögen skulle fortsätta växa, den skulle inte minska i storlek fast jag tuggade i mig bladen och sköt ut dem ur min ändtarm. Ännu när de sista flisorna av bladens fysiska existens blivit virvlande dammkorn som svällde upp i dagern framför fönstret skulle de hålla vid liv det som borde blivit avslutat. Jag föreställde mig därför inte längre något definitivt; jag sökte endast den lilla lättnaden över att inte nödgas pågå på en stund. För ett slut krävde fulländning, en klimax, en känsla av att inte behöva komma tillbaka, vilket jag visste att det i detta rum inte fanns att tillgå: här fanns endast ett nytt klick, en ny början, en ny film som började rulla.

∫

Hedersnämning

Mårten Sandström

Jag är uppväxt i Esbo, och efter avslutade studier på Hanken flyttade jag till Berlin där jag för tillfället jobbar som analytiker på en reklambyrå. Jag har inte sysslat med skrivande på fritiden, men blev motiverad till att delta efter att ha läst i en pristagarantologi hos en kompis. Min favoritnovellförfattare är Rosa Liksom, inspirationen till novellen kom dock främst från finance-memes på Instagram.

Boutonnièren

Det finns tre olika sätt att klä sig då man går ut. Man kan köra med det som man vanligtvis också har på sig, vilket kanske fungerar om man rör sig i mera bohema kretsar. Sen kan man klä upp sig, vilket för de flesta innebär att byta ut t-skjortan mot en skjorta med krage och ett lite finare par jeans. Inget fel med det om man gör det med stil, men då de flesta andra män antagligen gör det samma krävs det något utöver det om man vill synas, och syns man inte så finns man inte. Det tredje, och enligt mig det enda rätta sättet att välja utstyrsel, går ut på att sträva efter att vara den bäst klädda mannen på festen, oberoende av tillställning. Något annat skulle vara som en golfspelare som inte väljer de bästa klubborna när han ska tävla. Ändå är det knappt någon som väljer att göra så, som om de inte skulle ha insett att livet är en tävling, där det alltid gäller att ha största möjliga försprång till sina medtävlare.

Ikväll är uppgiften lättare än vad den brukar vara. Min goda vän Tomppa fyller 25 år och har bjudit hem till sig på middag. Som stor vän av traditioner och formaliteter har han angett en klädkod. Alla herremän skall klä sig i smoking, vilket innebär att inga som helst utsvängningar är tillåtna. De arma fårskallarna kommer som vanligt ta dessa uppmaningar på allvar, vilket bäd- dar för en enkel seger. En vackert utformad boutonniere är precis vad som behövs för att liva upp den uniformaktiga klädseln. Ett sätt att positivt sticka ut från massan utan att för den skull ta sig så stora friheter att det ser ut som att man inte passar in överhuvudtaget, eller värre, att man inte har råd med en smoking.

Tomppa brukar vara ivrig på att bjuda folk till sig, om det så gäller reserv-officersgilletts årliga bankett eller seglingssällskapets vintersammankomst. Skulle jag bo lika flott som han skulle jag också ta varje tillfälle i akt att visa upp min lya. Hur han har råd med att bo i en nyrenoverad trerummare på Båtsmansgatan har trots mina ansträngningar aldrig blivit klart för mig. Det finns nämligen inte mycket i hans beteende som ger intrycket av en förmögen familj, han har aldrig talat om vad hans pappa gör, och hans efternamn är så pass vanligt att inte ens ett idogt googlande har gett några svar. Som Linnea Aminoffs pojkvän och en typ som folk flockas till måste han ändå tålas. Jag är dock på ovanligt förväntansfullt humör då jag beger mig till honom. Det är ändå lördag kväll och efter en arbetsvecka som varit till och med hemskare än vanligt kommer den inte en stund för tidigt.

Tomppas popularitet har alltid varit något av ett mysterium för mig. Han har visserligen en förmåga att få nästan vem som helst att trivas i hans sällskap, och han brukar alltid ställa upp om någon behöver hjälp, men trots att han bott i Stan i över fem år kan man fortfarande höra antydning av en österbottnisk

dialekt om man lyssnar noga, för att inte tala om de gångerna hans bakgrund ger sig till känna i hans val av klädsel. Då han är en av endast två personer som fick högre vitsord än jag i Financial Derivatives är han ändå någon som jag, om inte precis ser upp till, i alla fall föraktar på en nivå där jag kan erkänna att en del av föraktet har sitt ursprung i avund.

Trots mina bästa försök har jag på senaste tiden inte riktigt vetat hur jag borde förhålla mig till Tomppa. Det var inget större problem då jag ännu inte kände honom så bra som person, men de senaste åren har mitt tålmod ibland börjat tryta. Han kan till exempel säga saker som får det att verka som om han vet mycket om ämnet som diskuteras, men som jag däremot vet att inte alls stämmer. Dale Carnegie säger att man inte ska rätta till andras misstag, då det bara får den rättade att hata dig, men då diskussionen därefter baserar sig på felaktiga antaganden har jag det ju svårare att hävda mig. Den gången jag ändå gjorde det trodde de andra dessutom inte på att jag hade rätt, vilket bara ledde till att det istället var jag som såg ut som en idiot.

När jag anländer märker jag till min besvikelse att flera av gästerna ännu inte har kommit. Jag har i alldeles i onödan gått miste om chansen att verka mera upptagen än de andra. Jag hade kunnat bli på jobbet i en timme till och istället haft en mera avslappnad söndag med endast lite jobb imorgon istället. Numera försöker jag dock alltid komma inom en halv timme från angivet klockslag när det gäller middagsbjudningar. Jag hade blivit tvungen att ändra stil efter att min dåvarande flickvän talat om för alla hur ouppfostrad jag var då jag dykt upp först när middagen nästan var över till hennes mammas födelsedag.

Alla gäster är bekanta till mig från förut. Fast jag försökt påpeka för Tomppa hur viktigt det är att nätverka föredrar han att umgås med sina vänner. Jag räknar med att vi är fem män och sex kvinnor på plats, men det är dukat för tolv. Den sista gästen vi väntar på måste alltså vara en brud och jag undrar om det möjligtvis kunde vara Amanda Berner, som jag tror lämnat sin pojkvän, eller kanske Daniela, som förvisso har en pojkvän, men då han bor i Stockholm och inte precis är någon man behöver akta sig för att förolämpa, skulle det snarare innebära en utmaning.

Till min förtjusning ser jag att den sista gästen vi väntat på är Linneas kompis Ines. Ines är inte klädd helt lika festligt som de andra kvinnorna men hon studerar litteratur eller något annat överflödigt och med tanke på det är klädseln faktiskt riktigt lyckad. Tomppa ger mig ett brett flin då han går för att krama om henne. Hur visste han att jag fattat tycke för henne? Jag brukar aldrig låta påskina sådana saker för att inte behöva förklara mig om det mot förmodan inte skulle lyckas. Senast jag träffade Ines dejtade jag tyvärr ännu

Emmi. Detta skulle i och för sig inte ha varit något stort problem om inte någon klantskalle frågat mig var min "flickvän" var då Ines lyssnade. Hon verkade inte som en av dem som ser det som charmant att bli stött på av en upptagen man så jag lät det vara. Å andra sidan hade min upplevda förhållandestatus också gynnat mig, då jag kunde ge henne smickrande kommentarer på Instagram utan att hon behövde tro att jag var efter henne. Enligt Neil Strauss är ett av de bästa sätten att avvärja en kvinna att få henne att tro att du inte är intresserad. Det kan dock leda till att man hamnar i friendzonen, men är man en alfahanne borde man klara av att ta sig ut därifrån.

Jag kunde förstås också ha fortsatt att dejta Emmi, men jag vill inte i onödan späda på mitt rykte som någon med flera brudar samtidigt. Förresten var Emmi helt enkelt för vanlig. Och ouppfostrad. Nog kunde hon ju ha svarat på mitt sista meddelande med något annat än "vitun kusipää". Hon hade ju ändå fått visa upp mig åt sina bimbokompisar den där ena hemska kvällen på Maxine. Hon borde faktiskt vara tacksam, det må sen vara att en bild på hennes rumpa i ett par leggings lätt genererar tusen likes och att hon en gång legat med Cheek, men det är ändå inte varje 20-årig sjuksköterskestuderande som ens får chansen med någon som mig.

Jag väljer att inte direkt gå fram till Ines utan blir istället kvar i soffan trots att det innebär att jag måste fortsätta lyssna på Alexandra Hartwalls gnäll om hur hennes stambyte dragit ut på tiden och hon därför i en månad till måste fortsätta bo i Mejlans, låt vara att lägenheten är möblerad och betald för. Ines kommer slutligen kommer fram till mig efter att ha blivit underhållen av Tomppa i närmare fem minuter. När Tomppa säger att vi visst har träffats förut antar jag först ett ovetande ansiktsuttryck. Då jag märker att hennes förväntansfulla och välvilliga min byts om till en av förlägenhet väntar jag i ännu en sekund före jag säger något.

"Jo det har vi. Jag kände bara inte igen dig utan snorkel", säger jag som referens till en bild från hennes semester som jag skämtsamt kommenterat på. Henrik Fexeus tips om att skapa interna skämt för att få det att verka som om hon och du har en djupare förbindelse än vad ni i själva verket har brukar sällan slå snett.

"Haha, jag tänkte att den inte riktigt passade med så här fin klädsel så jag lämnade den hemma", svarar hon och jag märker på hennes leende att jag redan vunnit henne till min sida. Att hon dessutom nämner sitt hem, den allra privataste platsen, är för mig ett tecken på att hon känner sig väldigt bekväm med mig. Nu gäller det att inte förivra sig. Jag talar med henne i endast två minuter till.

"Jag måste fylla på mitt glas, vi ses", säger jag och går till köket. Jag ångrar direkt att jag sagt så då jag borde låtit det vara oklart om jag vill att vi ska tala senare. För att kompensera för det ser jag till att inte tala desto mera med henne innan middagen börjar, men nog med andra kvinnor, även om det innebär att jag måste lyssna på Alexandra.

I köket håller Casimir von Rettig på att förklara för Alexandra och Marie var nutidens feminism gått snett. Jag tänker för en kort stund om jag borde låta honom fortsätta för att sedan i det uppstående rabaldret kunna framstå som den mest förstående och medlidande för den moderna västerländska kvinnans belägenhet. Efter att ha börjat följa douconsideryourselfafeminist på Instagram, först för ett gott skratt, men sedan för att jag insett hur imponerade kvinnor blir då man kan sätta sig in i deras situation, har jag kunnat bemästra liknande lägen bättre än någon jag känner. Det slår mig dock att Casi är medlem i WhatsApp-gruppen där jag delat skärmdumpar med de mest rabiata uppdateringarna. Jag riskerar alltså att bli avslöjad som både chauvinistisk och skenhelig så jag måste komma på en annan taktik. Att ge någon en komplimang brukar få i alla fall dess mottagare att fokusera på dig för en stund. Jag ser först på Casi, som snarare är ståtlig än stilig. Jag har alltid känt en konstig dragning till honom fast han då vi lärde känna varandra ibland inte behandlade mig så väl. Han har kammat sitt hår bakåt på ett sätt som får mig att vilja fråga vad han använder för hårvårdsprodukter, men jag hejdar mig då jag kommer ihåg att han en gång kallat Gusi för "jävla bög" då han gett honom en liknande komplimang.

"Vilken snygg klänning du har Alexandra", säger jag istället. "Är den Jil Sander?" Alexandra ser både smickrad och lättad ut av att få något annat att tala om.

"Oj då! Tack, det är den. Hur kan du veta det?" Jag är först nöjd med att ha imponerat på henne, men blir sedan nästan förolämpad. Är det inte uppenbart att någon med min stilkänsla och raffinerade smak skulle ha kunskap om sådant? Jag lugnar ner mig då jag kommer på att kvinnor knappast är vana vid att ens de mest välklädda män har ett öga för deras designers, om de sen inte är bögar förstås. Det slår mig att jag genom att fortsätta följa med kvinnors mode även i framtiden kan imponera på dem, och om de sen tror mig vara bög kommer de inte inse att jag försöker stöta på dem, och deras pojkvänner kommer inte heller att se mig som ett hot. Jag är nöjd över att än en gång ha kunnat vända en motgång till min fördel, vid sidan om min arbetsmoral min största styrka, och vad som i slutändan skall komma att ge mig segern över alla dessa snorungar.

Mitt val av accessoar får precis som jag förmodat mycket beröm av Alexandra. Casi tycker däremot att jag överstigit de begränsningar som angetts mig i inbjudan. Trots att jag först tar hans förebräelse som ett tecken på att han önskar att han själv kommit på idén, kan jag inte undvika att slås av tanken att han kanske ser mig som ouppfostrad och oerfaren nog att inte klara av att följa etiketten. Jag hade haft samma rädsla den gången då jag tog med mig en trofé från vårt besök på Handels studentkår och han var den enda av grabbarna som inte skrattade, fast jag gjort det för att imponera på just honom. Jag tar upp att man visst kan bryta mot regler om man bemästrar dem, men Casi ser oförstående på mig. Jag kommer ihåg att jag skrattat åt att de enda böckerna som finns i hans bokhylla är The Intelligent Investor och Don Rosas bästa och inser att det inte är det lönt. Jag frågar honom istället om hans jobb på Danske som han tidigare sagt gjort så att han knappt hunnit ut på en tur med segelbåten ens.

”Jag hinner tyvärr inte jobba så mycket nu. Förra veckan var jag i Paris och shoppade med bruden, veckan före det på Mikkes polttaren i Vegas och nästa vecka ska jag till Österrike och skjuta kronhjort.” Jag är inte säker på vem Mikke är, men då jag inte kan komma på någon Mikke som är på väg att gifta sig förstår jag att det måste det vara Mikael Granlund han talar om. Jag vet att hans morbror är en stor sponsor för IFK och att han därför lärt känna Granlund före han började spela i NHL, men jag visste inte att de var så pass bra vänner att han skulle vara inbjuden på hans polttaren, och säkerligen finns det inget som Casi kunde bjuda på som Granlund själv inte skulle ha råd med. Jag vill inte fråga honom för att igen låta honom påskina hur mycket bättre hans sociala kretsar är. Enligt John Lefevre ska man aldrig låta andra märka att man är imponerad, då avslöjar man endast att man inte varit med om något liknande tidigare. Carnegie framhäver däremot att ett genuint intresse för ens samtalspartner är nyckeln till att få honom att tycka om dig. Jag låtsas vara intresserad men väljer att fokusera på Schweiz istället för Vegas, och gör en mental anteckning om att kolla Seiska om Granlunds polttaren.

”Låter nice. Jag måste skippa Alperna i år för att det var så mycket på jobbet”, säger jag. ”Men jag ska åka till Egypten och dyka i något skede.” Casis ögon lyser upp då diskussionen kommer in på något han tycker sig vara expert på.

”Egypten? Varför åker du inte istället till Seychellerna eller Maldiverna? Mycket renare vatten, vackrare natur, bättre resorts och inga Raimon att stå ut med.” Raimo är Norsen-mänskors benämning på vanliga medelklass finnar. Sådana uttryck får mig alltid att komma ihåg mitt utanförskap. Om jag själv

skulle börja använda deras uttryck skulle jag underförstått visa för dem att jag anser dem vara ovanför mig, liksom vita amerikaner använder svartas slang för att de tycker det gör dem coolare. Att inte använda dessa ord bildar däremot en klyfta mellan oss; de som känt varandra länge, jag som relativ nykomling.

”Maldiverna har jag hört mycket bra om, men det är väl mera av ett ställe för par. Jag åker hellre någonstans där det är lätt att träffa folk också om man reser ensam”, svarar jag tillräckligt högt för att Ines som just kommit in i köket också ska kunna höra. Jag vet inte om jag borde vara smickrad för att Casi tror att jag utan vidare har råd att besöka samma resorts som han, eller kränkt för att han vill lyfta fram att jag inte har det.

Just då kommer också Tomppa in i köket och förkunnar att vi får lov att sätta oss till bords. Undantagsvis finns det ingen bordsplacering, bara rosa och blåa servetter. Det är nu det gäller att sätta all sin list på spel så att man får sitta där man vill utan att för den skull behöva avslöja vem det är man vill sitta med. Som vanligt är det dock ingen annan som har förstått viktigheten av var man sitter så det blir en enkel manövrering som får det att verka som att den enda lediga platsen kvar är den bredvid Ines. Att Casi dessutom sitter i andra ändan och sålunda inte kan komma att överglänsa mig med tal om NHL-fester och Gud vet vad annat är pricken över i:et. Jag blir nästan besviken av att det går så lätt till, inget vidare motstånd här inte.

Ines ser inte ut att lägga någon uppmärksamhet vid att hon får sitta bredvid mig utan talar istället glatt med Tomppa på hennes högra sida. Då middagen ändå kommer ta ett tag och det i längden inte går att undvika sin bordsgranne har jag inget bråttom att tala med henne och vill inte heller verka för ivrig. Jag vänder mig istället mot Alexandra som sitter på min vänstra sida och först under huvudrätten börjar jag ge Ines mera uppmärksamhet.

Halvvägs in i huvudrätten kommer jag på att jag inte kollat min mejl sedan jag kom och ursäktar mig för att gå på toaletten. Min chef har förvisso hand om sina barn från sitt andra äktenskap det här veckoslutet och brukar då oftast inte jobba så hemskt mycket. Det lönar sig ändå att vara på den säkra sidan. Jag vill inte få en liknande uppläxning jag fick då jag under min fem dagars semester i Tokyo tog sex timmar att svara på ett mejl från honom även om han visste att det var natt i Japan då. Jag märker till min förskräckelse att han på de senaste två timmarna skickat mig hela tre mejl och dessutom försökt ringa. Klockan är inte ens elva, så han har all rätt att kräva att jag ska svara. Jag tar ett djupt andetag. Han svarar på första ringningen.

”Var i helvete är du? Jag har försökt nå dig i fem timmar redan”, börjar han. Läget är alltså igen så prekärt att han inte ens har tid med ett ”hej”. Fast jag vet

att han omöjligt har kunnat försöka nå mig i fem timmar då jag kollat mejlen en sista gång före jag stigit av taxin vid Tomppa för tre timmar sedan vet jag att det inte är lönt att käbbla emot.

”Jag sade ju att jag skulle på Tomppas födelsedagsfest ikväll. Jag vill ju inte sitta och glo på telefonen vid middagsbordet.”

”Men du har väl din AppleWatch på dig? Det är ju därför jag köpt den åt dig”, utbrister han förtvivlat. Jag inser genast mitt oförlåtliga misstag. Givetvis har jag bytt ut AppleWatchen mot min Omega Seamaster före jag kom, en smartklocka går ju inte ihop med smoking. Det är dock inte lönt att komma med sådana argument då han redan bestämt sig att jag såsat till det, så jag säger bara att batteriet tagit slut på den.

”Okej, du får väl lov att ha reservbatteri med dig i fortsättningen i så fall! Jag läste igenom presentationen du skickade och jag märkte att du använt MiFID II istället för MiFID I. Varför i helvete har du gjort det?” skriker han åt mig så högt att jag hoppas att hans barn inte vaknar.

”Vi måste ju alltid använda MiFID II nu efter att de nya EU-regleringarna trätt i kraft vid årsskiftet”, svarar jag, helt oförstående för hur han än en gång inte kan vara medveten om en så pass central aspekt av vårt arbete.

”Det spelar väl för fan ingen roll vad EU säger. Vi har rapporterat siffrorna med hjälp av ettan till kunden i ett helt år redan. Med tvåan ser ju allting mycket sämre ut och då börjar de ställa frågor och be om beräkningar om hur det egentligen står till och då kan det hända att hela dealen inte blir av. Du måste räkna om alla siffror så att de överensstämmer med vad vi tidigare rapporterat!” Då jag hör honom säga det kan jag äntligen slappna av. Att räkna om allt kommer att ta sin lilla tid, men är definitivt inte omöjligt. Vi ska hålla presentationen först på måndag eftermiddag och jag har inte bokat in några möten på måndag just för att jag vetat att han säkert skulle komma att hitta något han var missnöjd med. Jag försäkrar honom om att jag kommer att ha de nya siffrorna i god tid för mötet.

”Okej, vi måste väl göra så då, men det skulle ha varit bra att haft dem idag”, säger han. Då han redan är på väg att bli lugnare vill jag inte säga någonting mera ifall det skulle få honom att gå upp i varv igen.

”Är det Tumppis födelsedag du sade att du är på?” Tomppa har i och för sig bara varit ett par med Linnea i två år nu, men jag kan ändå inte låta bli att le varje gång han använder fel smeknamn för honom. Stackars Tomppa.

”Jep, men Linnea är inte här, hon måste föra sin häst till veterinären och du vet hur hon är med sina hästar”, säger jag i ett försök att få det att verka som

att jag är väldigt inblandad i hans dotters liv, fast jag i själva verket just inte alls är det.

”Aj satan! Den hästen kostar ju mera än en Ferrari att uppehålla. Skaffa aldrig hästar hördu grabben. Eller ännu bättre, döttrar”, säger han och skratrar. Jag försöker skratta med honom men kan inte låta bli att komma ihåg den gången Linnea skråmat sin nya Mercedes och med gråten i halsen mumlat ”vad ska pappa säga” om och om igen. Jag har ingen lust att fortsätta samtalet och som tur säger han att han ska gå och lägga sig.

”Det som är bra med att ha ungarna här är att de alltid vaknar klockan sex, så man blir också tvungen att gå upp den tiden själv. Man kan inte få någonting gjort under dagen om man stiger upp efter sex”, upprepar han ett av sina favorit-mantran.

Jag lägger på och tar mig tillbaka till middagsbordet. När jag ska sätta mig ger Tomppa mig en spjuveraktig blick och tar sig på näsan. Ines ser på oss båda med en förbryllad min. Helvete också att Tomppa inte kan vara mera diskret.

”Det var Ralf som ringde”, säger jag för att få hennes tankar annanstans. Tomppa brister ut i skratt och skakar på huvudet.

”Jag förstår inte hur du står ut med honom”, inflikar Alexandra uppgivet. ”Redan när vi var små tyckte jag han var skrämmande de få gånger jag såg honom hos Linnea.” Alexandra behöver visserligen aldrig jobba i sitt liv utan att för den skull behöva trappa ner på sin levnadsstandard så jag förstår bra att hon inte förstår. Jag börjar nästan förklara för henne hur jag bara behöver jobba där i ett år för att ha en resumé som är konkurrenskraftig i Frankfurt eller till och med i London. Jag hejdar mig dock ganska snabbt då jag kommer på att jag absolut inte kan riskera att något sådant skulle kunna återges åt Rafa själv så att han fick nys om mina planer. Jag har ju lovat honom att stanna i åtminstone två år för att få dem att betala för min CEFA-examen. Dessutom skulle Alexandra knappast förstå varför jag uppoffrar största delen av min fritid för att få en chans att uppoffra också sömnen.

Jag står inför ett svårt val. Det vore inte helt just att gå från festen nu, speciellt som jag helt klart varit den som haft mest att bidra till diskussionerna, eller i varje fall de fåtalet intressanta av dem. Samtidigt vet jag att jag måste hem och jobba. Jag känner på mig att varje timme jag tillbringar ute innebär att en dyrbar timme går helt i spillo. Tyvärr har jag mot bättre vetande redan hunnit dricka två glas champagne och två glas vin, och jag vet av erfarenhet att jag inte till 100 % kan lita på det arbete jag då gör. Om det finns ett endaste litet misstag någonstans i presentationen kommer Rafa vara obehaglig med att få låta mig veta att mitt omdömeslösa festande riskerat förstöra hela dealen.

Då det ändå inte är lönt att gå hem nu bestämmer jag mig för att stanna i ett tag till. Tomppa får för sjunde gången Ines att skratta åt något vars fyndighet jag inte alls förstår mig på. Jag skrattar ändå. Att skratta får det att verka som om jag är en deltagare i deras diskussion fast jag inte alls lyssnat på vad de talat om. Jag har fått tillräckligt av Ines och Tomppas larv och bestämmer att påbörja en mycket intressantare konversation. Jag frågar Ines vad hon har för drömmar så att hon ska tro att jag är intresserad av henne som person.

”Jag vill resa så mycket som möjligt”, svarar hon med iver. ”Jag vill besöka alla kontinenter. Jag brukar vara som lyckligast när jag reser och jag har träffat så många underbara människor från alla möjliga olika kulturer.” Hon börjar berätta om hur hon tillbringat en vecka på Borneo hos en familj som inte talade ett ord engelska men ändå blev hennes bästa vänner. Jag tycker jag lyckas rätt bra med att verka genuint intresserad av hennes resor. Jag tycker dock det är lite sorgligt att hennes dröm består i att inte göra något produktivt. Då jag frågar om hon har några bilder från den resan blir hon ännu mera entusiastisk och börjar bläddra i sin iPhone 7. Det finns inga bilder med henne i bikini, men jag döljer min besvikelse. Fast jag sovit i snitt hela sex timmar per natt den gångna veckan börjar jag känna mig så trött att jag inte riktigt orkar koncentrera mig på vad diskussionerna handlar om resten av middagen. Jag uppfattar dock att de andra ska fortsätta till en nattklubb. Ines verkar besviken då Tomppa gör klart för henne att jag knappast ser ut som om jag är på väg någonstans.

Då jag kommer hem har klockan redan blivit ett. Jag har druckit fem alkoholportioner. Det är visserligen två fler än min gräns, men då jag är på gott humör tar jag den här gången inte min bristande självdisciplin som ett nederlag. Att jag inte hann tala så mycket med Ines stör mig inte alls. När skulle vi ens ha tid att träffas? Emmi kunde heller aldrig förstå att det fanns veckor då jag inte hann ringa. I London finns det dessutom säkert en del kvinnor som har samma värderingar som jag, kanske man till och med kan träffa någon på jobbet där. Jag öppnar min sömnkvalitets-app. Sju timmars sömn efter fem glas motsvarar fem timmars vanlig sömn, vilket är tillräckligt för att jag skall kunna ha ett bra fokus imorgon utan att behöva ta Modafinil. Jag kan alltså sätta väckarklockan på åtta, en förskjutning av min vanliga dygnsrytm på tre timmar. Enligt Rafa är det en timme mera än vad man bör tillåta sig för att inte riskera att sabotera den uppkommande veckan, men det är ju ändå lördag kväll, ibland måste man också få leva.

Hedersomnämmande

Sarah Åkerman

Jag bor i Vasa med Kim och vår son Ivar. Jag arbetar på Åbo Akademi. Lusten och behovet av att skriva har alltid funnits. Mina karaktärer i novellen "En annorlunda tid" är sköra och vilsna, kanske rentav lite fåniga. Såsom vi människor är.

En annorlunda tid

Helenes bleka hud är hemskt känslig. Tvålen, tvättmedlet och sköljmedlet – allt är doftfritt. Samma sak med ansiktskrämerna från apoteket. Sen några år tillbaka tillverkar hon till och med en egen deodorant av någon slags saltblandning som tyvärr inte fungerar särskilt bra. Därför duschar Helene varje morgon och varje kväll. Ibland ytterligare en gång efter tai-chin. Parfym slutade hon använda redan när hon blev gravid för över tjugo år sedan.

Således luktar Helene ingenting. Inte svett, inte smutsigt hår, inte persika, inte vanilj, inte någonting blommigt – ingenting.

Det, och allt möjligt annat, tänker Lennart när sportbutiksbiträdets runda skinkor studsar framför honom och en alldeles för söt parfym tränger in i hans näsborrar.

”Jenna” står det på namnskylden på bitrådets röda åtsittande pikétröja. Hon visar honom löjligt dyra vinterdräkter. *Hon tror kanske att jag är rik. Det kan hon väl få tro*, tänker Lennart och försöker minnas hur mycket täckning det finns på kreditkortet.

Lennart pressar sig in i en av dräkterna och låter sig luras av kvinnan, låter sig tro att hon faktiskt tycker att den ungdomliga dräkten passar honom perfekt. Att den inte alls är för stram om både midjan och höften. De småpratar om träning på vintern och han drar rövarhistorier om antalet kilometer han springer eller skidar varje vecka. En liten, knappt märkbar rynka i Jennas panna avslöjar en viss skepticism, men Lennart väljer att fokusera på hennes stora blåa ögon. Ögonen och den glada munnen. De värmer i Lennarts bröst. Ja, han kommer nog att köpa dräkten. Det får bli en julklapp till honom själv.

Jenna erbjuder sig att bära dräkten till kassan och är redo att snabbt studsa dit, som om hon är rädd att han ska hinna ändra sitt köpbeslut inom loppet av sekunder. Lennart höjer handen och ber henne vänta. Han tvekar. Ska han säga att frun också behöver en dräkt? Ja, vad spelar det för roll. Jenna har ju redan sett ringen på hans finger.

På vägen hem från Karleby väljer Lennart Larsmovägen. Bro efter bro. Hus efter hus. Skog efter skog. Han tänker på laestadianerna. Hur deras gudsfuktan ännu genomsyrar deras vardag mer än för den vanliga lutheranen. Han tror inte alls att laestadianernas vardag är sämre, snarare tvärtom. De måste vara mindre rastlösa. Man finner sin plats och följer Gud. Lever gott och värdigt utan att se sig om i backspeglarna och osaligt speja efter andra, bättre vägar.

– Men det är ju så svårt, mumlar han högt för sig själv medan han svänger av till höger efter Strandcamping och lukten av cellulosa-fabriken fyller bilen. Det är ju så svårt, nej omöjligt, att styra sina lustar till förmån för Gud. Ingen kan göra rätt hela tiden. Ingen kan göra rätt hela tiden och tycka om det!

Lennart suckar högljutt när han parkerar på uppfarten. I baksätet vilar två stora shoppingkassar med vinterdräkterna. Hur mycket blev det att kosta? Vad hände riktigt? 2499,90 euro. Jenna gav inte ens någon rabatt. Lennart vrider av bilen med en hastig och aggressiv rörelse. Han hoppas att Helene inte är hemma ännu. Han vet redan vad hon kommer att säga. Att han måste lämna tillbaka dräkterna, åtminstone hennes. Att hon inte behöver någon ny dräkt. Men det gör hon visst. Hon kan glömma att han kör ända till Karleby igen. Hon kan glömma att hon får promenera i hans sällskap i den där urtvättade Michelin-dräkten som hon haft i flera, ja decennier rentav.

Hemma i köket finner Lennart en lapp bredvid kaffekokaren. ”Jag är på Tobaksmagasinet.”

Ja, just det. Snart är det dags för vernissage. Igen. Oj så han svettas på de där tillställningarna. Helene och hennes tråkiga väninnor som tror att de är Pablo Picasso och vilda gänget när de befinner sig på Tobaksmagasinet i pretentiösa illasittande Marimekko-klänningar och klunkar i sig mer rödvin på en kväll än de gör totalt på resten av året. Så oangenämt det är att gå omkring i den kalla gamla byggnaden och låtsas vara intresserad av bilderna av kvistar, fjärilar och tårtbitar.

Helene var inte sådan förut. Långt ifrån. Hon brukade sucka när hon läste kultursidorna i Jakobstads Tidning och säga att 99 % av så kallade ”lokala förmågor” var narcissister som saknade både talang och självkritik. Det är förbluffande att hon plötsligt anser sig tillhöra den där lilla procenten som är begåvad på riktigt.

Äh, han orkar inte tänka mer på Helene och hennes ålderskris. Lennart tar koppen han druckit ur samma morgon och håller dit nytt kaffe, går ut i arbetsrummet och startar datorn.

Vill du surfa incognito? Sí, señor. Por favor. Enter.

Det långa svarta håret fyller stora delar av skärmen. De gröna ögonen gnistrar som safirer. Visst, bilden är lite redigerad, men Antonia är faktiskt ännu finare i verkligheten. Det är något som dagens ungdomar tyvärr inte förstår, tänker Lennart, Photoshop behövs inte om man är ung och vacker. Den unga naturliga skönheten överträffar allt och i synnerhet den naturliga ålderdomen.

I dagens inlägg står det att Antonia anlant till Jakobstad i morse och att det känns härligt men konstigt att vara tillbaka. Hon redogör för sina julplaner som består av ”kompishäng, Melody och välbehövlig träning i Gamla Hamnskogen”. Sen står det att hon är redo för sitt livs nästa äventyr som börjar redan i januari. Lennart blir nyfiken, men Antonia är en rutinerad bloggare

och skriver att hon kommer att avslöja mera i ett senare inlägg. Lennart ställer ner kaffekoppen och drar tangentbordet närmare sig.

Så spännande! Du håller oss på halster, dina läsare ser fram emot att höra mer om dina planer. God jul <3 /Pete

Han är väldigt nöjd med sin pseudonym. Pete. Det låter ungdomligt samtidigt som man kan tro att det är ett smeknamn för någon Peter. Förstås kan även tankarna dras till den lokala räddningshelikoptern Pete, för vars insamling Lennart faktiskt engagerade sig i förut, men han tror inte att Antonia skulle göra den kopplingen. Eftersom de känner varandra skulle Lennart egentligen inte behöva använda pseudonym, men han föredrar ändå att vara anonym.

Det är nu fem månader sen Antonia slutade sommarjobba på kontoret. I tre månader fick Lennart lära känna henne samtidigt som han lärde henne allt han kunde om sitt arbete och det tog inte särskilt länge. Inte för att jobbet är lätt, tvärtom, utan för att Antonia är lättlärd och smart. Därför hann de även diskutera allt möjligt under arbetsdagarna och när sommaren tog slut kändes det som att Antonia var en vän. Det var inte bara Lennart som kände så. Hela kontoret älskade henne. Hon liksom vibrerade av livsglädje och optimism.

Lennart sörjde när sommaren tog slut och Antonia skulle iväg för att resa på sitt sabbatsår. Planen var att resa runt i flera olika länder, men på Bali blev hon kvar alla fem månader. Det vet Lennart eftersom han hela hösten följt med hennes liv på bloggen. Och på Facebook. Och på Instagram. Snapchat förstår han sig inte på. På Twitter finns hon inte. Men tre kanaler räcker gott och väl, och nu befinner de ju sig dessutom i samma stad igen.

Är han förälskad i Antonia? Lennart rannsakar sig själv. Svaret är nej. Fascinerad är rätt ord, han är fascinerad av den unga kvinnan. Det är avkopplande och intressant att följa med i Antonias liv. Hon har allt framför sig och hon är så medveten om det. Vilken aptit på livet. Visst är hon dessutom en riktig skönhet, men det handlar inte bara om utseendet. Lennart har aldrig inbillat sig att de skulle bli ett par (även om han inte skulle tacka nej heller). Men nej, det är Antonias livsgnista som han dras till. Som en humla till ett saftglas. Antonia är modig, lycklig och stark. Dessa egenskaper är inspirerande och få förunnade. Det är inte ens alla unga som har dem. Adrian till exempel är varken modig, lycklig eller stark. Lennart kommer av sig då han tänker på sin son.

Oj, så de oroade sig för att deras son skulle vantrivas när han flyttade till Helsingfors i höstas. Lennart tog för givet att han skulle behöva köra ut till

Bennäs tågstation varje fredagskväll och se Adrian stiga ur tåget med ledsna valpögon. Utsvulten och med väskan full av smutstvätt skulle han dyka upp oftare än föräldrarna önskade, precis som Lennart själv gjort i tiderna. Men så blev det inte. En enda gång har Adrian varit hemma på hela hösten. Som ärtan på moset meddelade han för några veckor sen att han inte ens kommer hem till jul. Förfärligt. Det är nästan så att man kunde hoppa över julen i år. Helene verkar tycka likadant. De har inte handlat julmat, de har ingen gran, ingenting. Bara tro-hopp-och-kärlek hänger i köksfönstret som vanligt så att ingen ska tro att de har dött.

Om omständigheterna hade varit annorlunda skulle de åtminstone ha kunnat bjuda över sina vänner på juledigheten, men mitt i mörkaste november meddelade Eivor och Micke plötsligt att de skulle skilja sig. En konstig stämning råder nu i hela gänget. Alla möjliga känslor pyr. Helene har gråtit förstås. Själv känner sig Lennart mest avundsjuk. Micke ska fira jul ensam på Gran Canaria och dricka öl med en massa härliga svenskor utan att Eivor är med och ”surar och drar i handbromsen”.

Ja, tänk att få vara fri. För vad händer närmast i livet? Helene är så kvällstrött och komplicerad och... gammal. Förutom då det gäller tai chin och konsten. Lennart får bara inte ihop hans Helene och den nya Helene med besynnerliga intressen. För bara några år sedan skrattade de tillsammans åt stadens tai chiguru Juha Nyberg. Lennart minns mycket väl hur de satt och slickade på varsin vaniljglass på Fäboda kaffestugas terrass då de för första gången bevittnade en nyfödd man i femtioårsåldern. Det var en varm sommardag och utsikten med tallarna, klipporna och havet var som en tavla. Plötsligt stod han där mitt i tavlan och störde, den före detta anställda på Tekniska verket, knappt påklädd och balanserande på ett ben. Det blonda tovigga håret fladdrade i vinden. Ögonen var slutna och armarna rörde han i slowmotion. Juha hade alldeles nyss figurerat i ett reportage i Jakobstads Tidning och berättat om hur han fått en livskris vid fyllda femtio, hur han skilt sig, sagt upp sig från sitt jobb och stuckit iväg på en Svanbäcks gruppresa till Asien. Där hade han blivit närmast religiös och pånyttfödd och allt vad det var efter att ha provat på diverse österländska meditations- och kampsporter. ”I tai- chin fann jag en inre frid” var rubriken. När Lennart och Helene satt där med sina glassar och stirrade på den mediterande Juha öppnade han plötsligt ögonen och började veva med armarna allt snabbare. Med ett högt vrål hoppade han sedan upp i luften och gjorde en ninjaspark.

Lennart och Helene, och de andra närvarande Jakobstadsborna, hade nästan slagit sina förvånade hakor i bordet. Då Juha ännu arbetade på Tekniska

verket hade han minst femton kilo övervikt och sågs alltid med en cigarett i munnen då han körde genom gatorna i stan i sin pickup med en bister min. Borta var cigarett, fläsket och de rynkade ögonbrynen. Nu var hans kropp senig, stark och solbränd. Men uppenbarligen hade han ju lämnat förståndet i Asien. Helene bröt tystnaden och stirrandet först.

– ”En inre frid?” Han måste ha varit väldigt uppe i varv innan, fnissade Helene med lite gräddglass ovanför sin näpna lilla mun då Juha vacklade till på klippan efter att ha snurrat runt i luften för många gånger på raken.

Den sommaren började Juhas blonda hårsvall, bruna mage och barfota fötter synas överallt, främst i Skolparken där han drog tai chi-kurser både morgon och kväll för nästan uteslutande medelålders kvinnor. Helene var fortsatt kritisk och menade att det var förkastligt att det österländska meditativa eller till och med religiösa alltid skulle bli något ytligt och kroppsfixerat i västvärlden.

Med allt detta i åtanke är det inte konstigt att Lennart drabbas av överklighetskänslor när han nuförtiden ser sin fru barfota utföra samma rörelser som Juha den där dagen vid Fäboda, eller när han ser henne krypa omkring på golvet med kameran i handen för att fotografera diverse underligheter. Är det detta som kallas för klimakteriet?

Lennart stänger av datorn. Han bestämmer sig för att gå en kvällspromenad i sin nya dräkt.

Den dyra dräkten sitter ännu värre hemma än i butiken. Byxknappen lämnar han öppen och knycklar ner jackan så att det inte ska synas. Planlöst går han ut i Skata. Stora snöflingor dalar ner. Det är vackert, men vemodigt. Lennart går mot vattnet. Mot Gamla Hamn. Tankarna virvlar. Det känns inte ens skönt att ha vintersemester i år. Vad är vitsen med att ha några dagar julleddigt och äta sig fet och sen återvända till jobbet i januarimörkret? Nej, hamsterhjulet måste stanna nu. Tack vare Antonias blogg känner sig Lennart numera ganska påläst på Bali. Han, som aldrig tyckt om att resa, känner sig alltmer manad att bara sticka iväg. Men om han lämnar Helene och bosätter sig på Bali, vad ska han säga till Adrian? Och hur ska Helene klara sig? Dessutom känns det byråkratiskt och jobbigt att skilja sig. Innerst inne är han nog inte tillräckligt modig för att åka iväg ensam. Och på Bali kan man bli ordentligt magsjuk. Det blev Antonia en gång. Kunde Lennart och Micke hitta på något tillsammans på Gran Canaria istället? Nja. Mickes sällskap avnjuts bäst i måttliga doser. Hm. Ingenting känns riktigt lockande. Men om Lennart stannar här med Helene, vad kan man vänta sig då? Kan man kräva att Adrian kommer hem oftare? Kanske barnbarn kunde vara kul. När är det troligt att man får sådana?

Plötsligt får Lennart syn på en välbekant figur. Hjärtat hoppar till. Med

snabba och spänstiga steg går en ung kvinna mot Gamla hamn-skogen. Det långa svarta håret är uppsatt i en hög hästsvans och den vita sportdräkten smälter nästan in i det tunna snötäcket på marken. Ett neonrosa pannband och enorma hörlurar pryder det vackra huvudet.

– Hej Antonia! ropar Lennart och vinkar, men kvinnan hör ingenting.

– Hej Antonia! försöker han igen medan han korsar vägen och går mot hennes ryggta.

Fortfarande ingen reaktion. Antonias ben rör sig kvickt uppför det branta Lockomberget som inleder motionsspåret. Lennart har inte varit där sen han gick i gymnasiet. Det styva sportdräkttyget skär in i låren och spänner åt om bröstkorgen då han flåsar upp för backen.

Efter ett tredje misslyckat försök att få hennes uppmärksamhet börjar han känna sig som en idiot och bestämmer sig för att inte hälsa igen förrän han är tillräckligt nära för att hon säkert ska höra.

Lennart rör sig så snabbt tyget och konditionen tillåter men efter ytterligare ett par minuter inser han att han inte kommer att hinna ikapp Antonia på det här sättet. Dessutom känner han sig lite obehaglig som springer efter en kvinna i skogen i mörkret. Istället får han en idé. Det är bättre att möta henne framifrån så att hon inte blir överraskad. Lennart hoppar in i skogen och plumsar fram genom blåbärsriset.

Planen lyckas. Han kommer ut på spåret igen precis lagom för att skymta Antonias antågande skepnad ett par hundra meter bort. Samtidigt som han höjer handen igen inser han att det syns att hans fotspår kommer från skogen. Inga fotsteg syns på banan därifrån han låtsas komma gående. Nå, som tur är Antonia ingen dysterkvist som går och stirrar i marken. Hon kommer inte att tänka på varifrån spåren kommer eller inte kommer.

Lennart vinkar och ler allt större i takt med att Antonia närmar sig. Han är verkligen så glad att få träffa henne. Ska de kramas?

Nej, visar det sig. Antonia stannar när de möts, men utan att ta av sig hörlurarna. Hon bara pausar musiken på sin telefon som hon behåller i händerna. Hon ler svagt men ser osäker ut. Lennart tänker att hon kanske inte kommer på från vilket sammanhang de känner varandra. Det sårar honom lite.

– Saknar du oss på kontoret? frågar han plumpt.

– Nog trivdes jag riktigt bra, svarar Antonia diplomatiskt med reserverad ton.

Lennart tycker att hon ler nästan medlidsamt mot honom. Varför är hon så sval? Eller sur? Borta är den lediga stämningen som rådde mellan dem i somras.

– Så du är hemma från Bali nu?
– Jo, jag kom hem igår. Det har nog varit härligt där. Varmt och god mat och sådär. Glada människor. Billigt.
– Jo, det har nog sett härligt ut, säger Lennart och inser att han avslöjat sig. Han tillägger så neutralt han kan:
– Jag har faktiskt läst din blogg nu som då.
– Jo jag har sett det, mumlar Antonia.
– Du har sett det? upprepar Lennart förvirrat.
– Jag har nog läst dina kommentarer.
Lennart känner hur han rodnar. Hur har hon kunnat veta?
– Jag kände igen e-postadressen, säger Antonia som svar på hans inre fråga.
– Jo precis.
– Så kul att bloggen intresserar. Nu måste jag skynda vidare. Men god jul! Hälsa alla på kontoret.
– Jo tack, god jul, mumlar Lennart skamset och sneglar efter Antonia som snabbt går iväg, fortfarande med telefonen i ett hårt grepp.
Lennart blir ännu mera förfärad när han slänger en blick neråt och inser att jackan glidit upp och att gylfen står vidöppen. Dyra skitdräkt!
I sin skam och förvirring glömmer han bort att han låtsades komma från motsatt håll och börjar istället följa efter Antonia. Hon slänger en blick över axeln och ser det. Hon ler och vinkar, men fortsätter sedan gå snabbare än någonsin.
Lennart vändas. Han längtar hem. Nu behöver han Helene. Hennes trygghet och lugn. Han genar genom skogen igen för att så snabbt som möjligt närma sig Skata. Han ber till Gud att Helene ska ha hunnit hem. Trots att han inte är mer än en kilometer hemifrån känns vägen alldeles för lång. Till all lycka är staden tom och han möter ingen han känner då han flåsar fram genom mörkret och de vita snöflingorna. Usch! Lennart tänker aldrig igen läsa Antonias blogg. Som de måste skratta åt honom, hon och hennes väninnor! Eller ännu värre, kanske de är rädda för honom. Kanske Antonia polisanmäler honom? Men nog är det väl tillåtet att läsa och kommentera bloggar? Dessutom är Antonia tjugo år så hon är ju inget barn. Väl? Åh fy. Lennart vill nästan gråta av skam.
Pulsen sjunker något först då han passerar vardagsrumsfönstret och ser Helenes lugna kropp sitta i soffan. Hon läser en bok och sträcker långsamt ner handen i en skål med nötter. Som han önskar att han skulle få dela denna börda med henne. Att hon skulle lugna honom och säga att det inte är något att bry sig om. Att hon skulle spänna ögonen i honom och säga ”ta det lugnt

nu” med samma övertygande ton som då hon tyckte att han stressade eller åt för snabbt.

Lennart krånglar av sig den trånga dräkten och skyndar till soffan i bara understället med blicken fixerad på sin fru. Han sätter sig i soffan så nära Helene att lite av hennes pyjamasbyxor hamnar under hans ben. Hon tittar upp. Förvånat. Snudd på irriterat. Sätter motvilligt undan boken och drar bort tyget som fastnat under hans lår.

- Var har du varit?
- Är boken bra?
- Ja... Det är den.
- Vad handlar den om?

Lennart märker att hon tvekar, att hon inte vill prata, men han är så olycklig att han inte kan låta bli att envist krafsa på dörren till hennes trygga bubbla. Han behöver skydd. Skydd från Jakobstad och internet och ålderdomen. Är det inte det som äktenskap handlar om trots allt?

Helene håller ifrån sig boken lite och studerar den. Betraktar den som om hon är osäker på om hon ska fortsätta läsa den eller inte.

- Nå, börjar hon och tar av sig glasögonen. Den handlar om *relationer*.

Efter tjugosju års äktenskap är Helene en expert på att avsluta konversationer.

De sitter således tysta en stund. Lennart drar sig tillbaka till sitt hörn av soffan. Han tvingar sig att inte tänka på Antonia.

Helene sitter och knäpper med tålederna och verkar vara uppenbart obehövlig. Hon håller boken så konstigt, som om hon gömmer den.

- Lennarts blick fastnar på bokryggen. ”Att bryta upp: hur gör man?”

Den är skriven av Juha så därför ville jag läsa den, förklarar Helene som om det skulle få Lennart att känna sig bättre tills mods. Det gör det inte.

Han känner sig förvirrad och kommer inte på något att säga. Vad är det som händer?

– Jag är så trött. Jag går och lägger mig redan, säger Helene och går iväg med boken hårt tryckt mot bröstet.

Lennart stirrar tomt ut genom fönstret. Kvar i rummet finns en doft han inte känt på länge. En doft som känns ovan och välbekant på samma gång.

- Doften av Helene.

Tidigare prismottagare i Arvid Mörne-tävlingen

1987 NOVELLER
 I Tomas Jansson, Åbo
 II utdelades inte
 III Henrika Ringbom, Helsingfors och Jan-Erik Andelin, Åbo

Hedersomnämnannde Barbo Elgert, Helsingfors
 Ursula Vuorenlinna, Helsingfors
 Monika Fagerholm, Helsingfors
 Matilda Matsson, Stockholm
 Hans Raab, Tübingen

1988 DIKTER
 I Mårten Westö, Helsingfors
 II Margaretha Hupa, Åbo
 III Pia Kiviäho, Vanda och Maria Alander, Helsingfors

Hedersomnämnannde Mika Kosunen, Helsingfors
 Carina Karlsson, Åland

1989 NOVELLER
 I Pia Maria Flodin, Åbo
 II Minna Karsten, Helsingfors
 III Bernt Österman, Helsingfors

Hedersomnämnannde Joel Backström, Helsingfors
 Sam Cygnel, Dragsfjärd

1990 DIKTER
 I John Enroth, Pargas
 II Maria Antas, Helsingfors
 III Carina Nynäs, Åbo

Hedersomnämnannde Ralf Andtbacka, Åbo
 Ulrika Bengts, Helsingfors

1991 NOVELLER
 I Ca Lindelöf, Helsingfors
 II utdelades inte
 III Annika Rautoma, Helsingfors och Catharina Östman, Vasa

Hedersomnämnannde Anita Borgmästars, Korsholm
 Marina Lindén (Gilljam), Helsingfors

1992 DIKTER
 I utdelades inte
 II Alexandra Biaudet, Helsingfors och Katarina Blomqvist, Åbo/Köpenhamn
 III Hanna Ilander, Borgå

Hedersomnämnannde Ca Lindelöf, Helsingfors
 Sebastian Nyberg, Sibbo

1993 NOVELLER
 I Marit Lindqvist, Helsingfors
 II Nelly Laitinen, Esbo
 III Casper Almqvist, Helsingfors

1994 DIKTER
 I utdelades inte
 II Sebastian Nyberg, Esbo/Sibbo
 III Bert-Henrik Enquist, Nagu

Hedersomnämnannde Thomas Brunell, Helsingfors

1995 NOVELLER
 I Jan Näls, Helsingfors
 II Barbro Björkfelt, Åbo/Helsingfors
 III Theresa Norrmén, Vasa/Helsingfors

Hedersomnämnannde Joakim Enegren, Helsingfors
 Mikaela Hasán, Helsingfors

1996 DIKTER
 I Robin Valtiala, Grankulla/Esbo
 II Ann-Louise Gammelgård (Ann-Luise Bertell), Oravais/Helsingfors
 III Hannele Mikaela Taivassalo, Nedervetil/Helsingfors

Hedersomnämnannde Sanna Tahvanainen, Åbo

1997 NOVELLER
 I Sara Ehnholm Hielm, Helsingfors
 II Jan-Erik Karlsson, Helsingfors
 III Karin Huber, Helsingfors

Hedersomnämnannde Anna Friman, Hangö/Helsingfors

1998 DIKTER
 I Catharina Gripenberg, Jakobstad/Helsingfors
 II Yaba Holst, Helsingfors
 III Sanna Tahvanainen, Åbo

Hedersomnämnannde Henrik Robert Paetau, Helsingfors
 Sanna Huldén, Helsingfors

1999 NOVELLER
 I ika Österblad, Korsholm
 II Monica Ålgars, Pargas
 III Jean Lindén, Vasa

Hedersomnämnannde Anna Friman, Hangö/Helsingfors
 Kaj Korkea-aho, Esse/Pedersöre
 Malin Kivälä, Helsingfors

2000 DIKTER
 I Ulrika Nielsen, Nykarleby
 II Karoline Berg, Borgå
 III Maria Salomaa, Helsingfors

Hedersomnämnannde Maili Öst, Pyttis

2001 NOVELLER
 I Hannele Rabb, Malax
 II Jan Glantz, Helsingfors
 III Maria Nygård, Kaskö/Helsingfors

Hedersomnämnannde Lina Löfqvist, Karleby
 Lorenz Backman, Helsingfors

2002 DIKTER
 I Heidi von Wright, Sundom/Åbo
 II Linnea Rönnholm, Åbo
 III Karin Erlandsson, Åbo/Nykarleby

Hedersomnämnannde Paula Rehn, Helsingfors
 Anna Sarelin, Helsingfors

2003 NOVELLER
 I Malin Klingenberg, Nykarleby/Åbo
 II Lina Löfqvist, Karleby
 III Fredrik Sonck, Mariehamn

Hedersomnämnannde Alexandra Sundberg, Hangö

2004 DIKTER
 I Bosse Hellsten, Nykarleby/Karleby
 II Mari Lindman, Åbo
 III Martin Högstrand, Mariehamn

Hedersomnämnannde Sissel Korpisola, Esbo
 Jessica Poikkijoki, Jakobstad

2005 NOVELLER
 I Freja Rudels, Dragsfjärd/Åbo
 II Martin Welander, Helsingfors
 III Sofia Sjö, Pedersöre/Åbo

Hedersomnämnannde Jenny Nyberg, Helsingfors
 Petter Sandelin, Jakobstad/Vasa

2006 DIKTER
 I Matilda Södergran, Korsnäs
 II Emma Strömberg, Larsmo
 III Sebastian Johans, Mariehamn/Uppsala

Hedersomnämnannde Fredrik Bäck, Helsingfors

2007 NOVELLER
 I Kaj Korkea-aho, Esse/Åbo
 II Sebastian Johans, Mariehamn/Uppsala
 III Stefan Nyman, Närpes/Åbo

Hedersomnämnannde Jenny Björklund, Jakobstad/Åbo
 Fredrik Bäck, Helsingfors

2008 DIKTER
 I Lina Löfqvist, Karleby/Stockholm
 II Helen Korpak, Helsingfors
 III Fredrik Bäck, Helsingfors

Hedersomnämnannde Emma Strömberg, Larsmo
 Ida Nyström, Vasa

2009 NOVELLER
 I Emma-Lotta Säätelä, Vasa/Uppsala
 II Tove-Marie Börg, Vasa/Åbo
 III Andreas Söderlund, Ekenäs/Jönköping

Hedersomnämnannde Julia Lindström, Svalöv, Sverige
 Nina Öthman, Jakobstad/Åbo

2010 DIKTER
 I Martina Moliis-Mellberg, Esbo
 II Linnea Tillema, Mariehamn
 III Karoline Berg, Borgå/Berlin

Hedersomnämnannde Maria Nyberg, Helsingfors

2011 NOVELLER
 I Celia Hillo, Helsingfors
 II Jenny Langenskiöld, Esbo
 III Ylva Vikström, Åb

Hedersomnämnannde Eivor Bäck, Åbo
 Malou Ziliacius, Malmö

2012 DIKTER
 I Emma Mattsson, Jakobstad
 II Sylvia Javén, Nagu
 III Valter Holmström, Helsingfors

Hedersomnämnannde Emma Malmberg, Enklinge, Åland

2013 NOVELLER
 I Martina Moliis-Mellberg, Åbo
 II Ellen Strömberg, Jakobstad
 III Otto Donner, Helsingfors

Hedersomnämnannde Helen Korpak, Helsingfors
 Jenny Sandells, Jakobstad

2014 DIKTER
 I Josefín Öst, Åbo
 II Ingrid Weckström, Åbo
 III Hanna Ylöstalo, Åbo

Hedersomnämnannde Josefín Nylund, Vasa
 Otto Sandqvist, Helsingfors

2015 NOVELLER
 I Satu Laukkanen, Åbo
 II Christa Lundström, Vasa
 III Julia Wickholm, Söderkulla

Hedersomnämnannde Malou Ziliacius, Bromma
 Mariann Hilli, Åbo

2016 DIKTER
 I Adrian Perera, Åbo
 II Sara Ebersson, Uppsala
 III Nina Östman, Helsingfors

Hedersomnämnannde Dea Solin, Skurup
 Mirka Sulander, Helsingfors

2017 NOVELLER
 I Dea Solin, Malmö
 II Quynh Tran, Malmö
 III Axel Åhman, Helsingfors

Hedersomnämnannde Ida Kronholm, Helsingfors
 Julia Mäkkylä, Åbo

2018 DIKTER
 I Rosanna Fellman, Jakobstad
 II Emma Kanckos, Pedersöre
 III Ellinore Lindberg, Tenala

Hedersomnämnannde Lina Bonde, Nykarleby
 Axel Vienonen, Åbo

VINNARSKRIBENTER | 2019

Mathilda Larsson
Jessika Kriss Holmlund
Oskar Lindholm,
Mårten Sandström,
Sarah Åkerman

Arvid Mörne-tävlingen

Syftet med SFV:s litterära tävlingar är att främja intresset för att skriva skönlitteratur. Det finns två tävlingar: Arvid Mörne-tävlingen (för under 30-åringar) som instiftades 1986, och Solveig von Schoultz-tävlingen (för de som fyllt 30) som instiftades 2004.